

BOSNA I HERCEGOVINA
STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
2024 – 2028.
I AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE
STRATEGIJE
ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
2024 – 2028.

Naziv dokumenta:

Strategija za borbu protiv korupcije 2024-2028. i Akcioni plan za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028.

Izdavač: Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Godina: 2024.

BOSNA I HERCEGOVINA
STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
2024 – 2028.
I AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE STRATEGIJE
ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
2024 – 2028.

Sarajevo, mart 2024. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	7
Opći principi i strateški prioriteti u BiH.....	9
Vizija i misija.....	11
Pojam korupcije, stanje i izazovi.....	11
SWOT analiza stanja u oblasti borbe protiv korupcije	16
Opći cilj	18
Strateški ciljevi i programi.....	18
Strateški cilj 1.....	18
Ojačati sistem prevencije i koordinacijskih mehanizama	18
<i>Strateški program 1.1. Jačanje kapaciteta institucija</i>	<i>19</i>
<i>Strateški program 1.2. Efikasno upravljanje sukobom interesa.....</i>	<i>20</i>
<i>Strateški program 1.3. Etično poslovanje u privatnom sektoru</i>	<i>22</i>
<i>Strateški program 1.4. Odgovorno upravljanje javnim finansijama.....</i>	<i>23</i>
<i>Strateški program 1.5. Participacija društva.....</i>	<i>24</i>
<i>Strateški program 1.6. Antikorupcijska edukacija</i>	<i>27</i>
Strateški cilj 2.....	28
Jačanje mehanizama otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela i procesuiranja počinilaca	28
Strateški program 2.1. Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela.....	29
<i>Strateški program 2.2. Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela</i>	<i>30</i>
<i>Strateški program 2.3. Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom</i>	<i>30</i>
Strateški cilj 3.....	31
Jačanje međuinstitucionalne, regionalne i međunarodne saradnje	31
<i>Strateški program 3.1. Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta.....</i>	<i>32</i>
<i>za sprječavanje korupcije</i>	<i>32</i>
<i>Strateški program 3.2. Regionalna i međunarodna saradnja.....</i>	<i>33</i>
<i>Strateški program 3.3. Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela</i>	<i>34</i>
MONITORING I EVALUACIJA.....	34
AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE	36
STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2024 – 2028.....	36
STRATEŠKI CILJ 1	37
OJAČATI SISTEM PREVENCIJE I KOORDINACIJSKIH MEHANIZAMA	37
STRATEŠKI CILJ 2	49
JAČANJE MEHANIZAMA OTKRIVANJA I DOKAZIVANJA KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DJELA I PROCESUIRANJA POČINILACA	49
STRATEŠKI CILJ 3	54
JAČANJE MEĐUINSTITUCIONALNE, REGIONALNE I MEĐUNARODNE SARADNJE	54

LISTA SKRAĆENICA

ACN	Mreža za borbu protiv korupcije za države Jugoistočne Europe i srednje Azije
AFCOS	Anti-Fraud Coordination Service
AKCIONI PLAN	Akcioni plan za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2024 - 2028.
AGENCIJA /APIK	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
BAMIN	Balkanska mreža agencija za upravljanje oduzetom imovinom
BAS ISO 37001:2019 BiH	Sistemi upravljanja za suzbijanje podmićivanja Bosna i Hercegovina
BDP	Bruto domaći proizvod
INSTITUCIJE BiH	Institucije na nivou Bosne i Hercegovine
INSTITUCIJE U BiH	Institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini
INTERPOL	Međunarodna organizacija kriminalističke policije
CARIN	Kamdenska međuagencijska mreža za oduzimanje imovinske koristi
CIK BiH	Centralna izborna komisija BiH
EACN	Evropska kontakt mreža za borbu protiv korupcije
EGMONT	Međunarodna asocijacija finansijsko-obavještajnih službi
EPAC	Evropski partneri protiv korupcije
EU	Evropska unija
EUROJUST	European Union Agency for Criminal Justice Cooperation
EUROPOL	Evropska policijska kancelarija
GAPBiH	Gender akcioni plan BiH

GlobE Network	Globalna operativna mreža organa za provođenje zakona za borbu protiv korupcije
GRACE	Global Resource for Anti-Corruption Education and Youth Empowerment
GRECO	Grupa zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije
MMF	Međunarodni monetarni fond
NVO	Nevladine organizacije/organizacije civilnog društva
OCD	Organizacije civilnog društva
ODIHR	Ured za demokratske institucije i ljudska prava pri OSCE-u
OECD	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
OSCE	Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi
PS BiH	Parlamentarna skupština BiH
RAK	Regulatorna agencija za komunikacije
SELEC	Centar za sprovođenje zakona u jugoistočnoj Evropi
STRATEGIJA	Strategija za borbu protiv korupcije 2024 - 2028.
TSK	Tijela za sprječavanje korupcije u Bosni i Hercegovini
UNCAC	Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije
UNODC	Ured UN-a za droge i kriminal
VE	Vijeće Evrope
VM BiH	Vijeće ministara BiH
VSTV	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH
VTK BIH	Vanjsko-trgovačka komora BiH
WJP	World Justice Project

UVOD

Korupcija, kao opći fenomen velikog broja društava, generiše veliki broj negativnih efekata koji direktno utječu na integritet institucija i vladavinu prava, ekonomski prosperitet zemlje i razvoj ukupnog društva, a što na koncu može rezultirati izostankom povjerenja građana u sistem vlasti i ostvarivanje njegove uloge zasnovane na zakonu.

Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu BiH) je dostigla određeni nivo pripremljenosti u borbi protiv korupcije. Međutim, u pogledu efikasnog i proaktivnog krivičnog gonjenja počinitelja koruptivnih radnji, kao i u pogledu snažnijih iskoraka na polju prevencije korupcije, kao preteči krivičnog gonjenja, potrebno je uložiti još dodatnih napora.

Pristupanje Evropskoj uniji (u daljnjem tekstu EU) strateški je prioritet BiH, a borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava, kao i samoodrživog ekonomskog razvoja i kvalitete življenja svakog građanina u BiH. Strategija za borbu protiv korupcije 2024-2028. (u daljnjem tekstu Strategija) odražava безусловnu opredijeljenost za borbu protiv korupcije i stvaranje sistemskih rješenja za efikasno suzbijanje korupcije.

Zaključkom Vijeća ministara BiH (u daljnjem tekstu VM BiH) sa 11. sjednice održane dana 11.05.2023. godine, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljnjem tekstu Agencija) je zadužena za pripremu i dostavljanje VM BiH na razmatranje i donošenje novog prijedloga Odluke o usvajanju Strategije za borbu protiv korupcije za period 2024-2028. i Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2024- 2028.

Donošenje strateških dokumenata, u vidu donošenja i usvajanja Strategije i Akcionog plana za provođenje Strategije (u daljnjem tekstu Akcioni plan), u skladu je sa uvažavanjem 14 ključnih prioriteta¹ koje BiH treba ispuniti za članstvo u EU, uz naročito uvažavanje kriterija broj sedam „*Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, uključujući pranje novca i terorizam*“.

Tokom rada na izradi Strategije održano je niz radno-konsultativnih sastanaka, na kojim su kroz članstvo u Radnoj grupi, učešće uzeli predstavnici svih nivoa vlasti u BiH u skladu sa Odlukom o imenovanju Radne grupe za izradu Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028. i Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028. (u daljnjem tekstu Radna grupa)².

Doprinos u pripremi nacрта Strategije i Akcionog plana dali su i predstavnici međunarodnih organizacija, te organizacija civilnog društva.

¹https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/prevod-misljenja-evropske-komisije-o-zahtjevu-bosne-i-hercegovine-za-clanstvo-u-evropskoj-uniji-compressed_1602154579.pdf, pristupljeno dana 02.02.2024. godine

²Odluka o imenovanju Radne grupe za izradu Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028. i Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028. („Službeni glasnik BiH“, broj: 85/23)

Koncepcija ovog strateškog dokumenta zasniva se na monitoringu i dosadašnjim praksama u provođenju prethodne Strategije i Akcionog plana, uz nastojanja da se dodatno unaprijedi strateški pristup u borbi protiv korupcije.

Strategija također odražava najbolje međunarodne prakse i standarde, uključujući EU preporuke i standarde, kao i međunarodnih organizacija i organizacija civilnog društva relevantnih u borbi protiv korupcije.

Strategija se sastoji od pet međusobno povezanih komponenti: općih principa, vizije, strateških ciljeva i programa, te odgovarajućih aktivnosti koje treba da doprinesu ostvarenju vizije i postavljenih ciljeva.

U procesu razvijanja Strategije preferiran je proaktivni pristup u preventivnom i interaktivnom djelovanju na uzroke i rizike nastanka korupcije, kao i u većoj efikasnosti u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranju korupcije, te jačanju mehanizama koordinacije borbe protiv korupcije.

U ovoj Strategiji uzeta je u obzir i rodna perspektiva korupcije, te različit utjecaj i posljedice koje korupcija može imati na muškarce i žene u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH³. Izrazi koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se odnose na oba spola.

³ Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 16/03, 102/09 i 32/10.)

Opći principi i strateški prioriteti u BiH

Uvažavajući ustavno i administrativno uređenje BiH, kao i činjenicu da svi nivoi vlasti u BiH trebaju razvijati i usvajati politike borbe protiv korupcije u skladu sa općim principima ove Strategije i pripadajućeg Akcionog plana, a kako bi se osiguralo pravovremeno i efikasno provođenje koordiniranih politika za borbu protiv korupcije⁴, utvrđuju se sljedeći opći principi za izradu i provedbu Strategije:

- **Princip političke volje** - Borba protiv korupcije predstavlja prioritetnu aktivnost institucija u BiH koja zahtjeva neophodnu političku volju i odlučnost za rješavanje problema korupcije na što efikasniji način.
- **Princip nulte tolerancije prema korupciji** - Ovo je osnovni princip koji ukazuje da ne smije biti nikakve tolerancije prema koruptivnim radnjama. To znači da se korupcija neće tolerisati ni u kojem slučaju, bez obzira na okolnosti, segmente života i rada ili osobe koje su uključene u koruptivno djelovanje.
- **Princip jedinstvene i globalne vizije** - Borba protiv korupcije zasnovana je na zajedničkom sagledavanju problema i davanju sistemskog odgovora u skladu sa globalnim odnosom prema problemu korupcije.
- **Princip vladavine prava** - Obavezuje institucije na poštivanje Ustava i dosljedno sprovođenje zakona i pravnih propisa bez izuzetka, kao i odredbi međunarodnih sporazuma (međunarodnih pravnih instrumenata) čiji je BiH potpisnik.
- **Princip usklađenosti, koordinacije i saradnje** - Prakse i procedure borbe protiv korupcije zasnivat će se na jedinstvenom konceptu saradnje javnog i privatnog sektora, međunarodnih organizacija u BiH, civilnog društva i građana.
- **Princip odgovornosti** - Podrazumijeva odgovornost za blagovremenu i dosljednu provedbu antikorupcijskih politika, dostavljanje informacija o provedbi u cilju nadzora, procjene stepena provedbe definirane politike i njenih efekata.
- **Princip kontinuiteta provedbe sistemskih aktivnosti** - Predstavlja nastavak provedbe sistemskih aktivnosti u borbi protiv korupcije, koje su trajnog karaktera.
- **Princip proaktivne transparentnosti** - Ovaj princip doprinosi ostvarivanju koncepta dobre uprave u BiH, vraća povjerenje javnosti u rad institucija, a građanima omogućava veću informisanost. Javna uprava treba da samoinicijativno omogućava dostupnost podataka i informacija od javnog značaja. Svi postupci i odluke u vezi sa upravljanjem javnim resursima trebaju biti otvoreni

⁴ Član 22. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Sl.glasnik BiH“, broj: 103/09,58/13)

i dostupni javnosti, što omogućava građanima i medijima da prate aktivnosti vlasti i institucija, te otkrivaju i prijavljuju potencijalne koruptivne prakse.

- **Princip efikasnosti** - Princip efikasnosti ključan je u izradi i provedbi Strategije jer osigurava da resursi, vrijeme i naponi budu usmjereni na najefikasnije mjere koje će dati najbolje rezultate u suzbijanju korupcije. Primjena principa efikasnosti osigurat će da se ograničeni resursi koriste na najbolji mogući način kako bi se postigli značajni rezultati u suzbijanju korupcije.
- **Princip nediskriminacije i poštivanja sloboda i prava građana** – sve aktivnosti u procesu izrade i realizacije Strategije i Akcionog plana doprinijet će ostvarenju ljudskih sloboda i prava građana u skladu sa Ustavom BiH i ustavima entiteta, kao i zakonima i međunarodnim pravnim standardima.

Vizija i misija

Vizija Strategije je da se na svim nivoima vlasti u BiH upostavi unaprijeđen normativni i institucionalni okvir usklađen sa relevantnim međunarodnim standardima i standardima EU, kao i održiv mehanizam za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, što podrazumijeva proaktivno otkrivanje, neselektivno i efikasno procesuiranje korupcije koje rezultira većim stepenom vladavine prava, suzbijanjem negativnih posljedica korupcije i povećanom povjerenju građana u institucije vlasti.

Strategija ima misiju da podrži razvoj, usvajanje, promociju i provedbu antikoruptivnih aktivnosti i koordinaciju institucija i tijela za sprječavanje korupcije, otkrivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela, te primjenu dobrih praksi i međunarodnih standarda.

Pojam korupcije, stanje i izazovi

Jedinstvena pravna definicija termina „*korupcija*“ ne postoji. Jedno od pojmovnih određenja dato je u Poglavlju III UNCAC-a⁵, koje u širem smislu definiše ovaj fenomen kao *"zloupotrebu javnih ili privatnih ovlaštenja za posrednu ili neposrednu ličnu korist."*

Sa malim izmjenama navedenu definiciju koriste i Transparency International, OECD⁶ i EU⁷.

Korupcija, kako je definiše Transparency International⁸, predstavlja zloupotrebu povjerenih ovlaštenja radi sticanja privatne koristi. To uključuje korupciju u javnom i privatnom sektoru, te obuhvata sitnu korupciju kojom su najsnažnije pogođeni građani, veliku, tj. korupciju na visokom nivou, koja šteti cijelom društvu i političku korupciju, koja donosiocima političkih odluka omogućava održavanje moći, statusa ili bogatstva.

Najkraća definicija korupcije je ona koju je ponudila Svjetska banka⁹ i koja glasi: *"Korupcija je zloupotreba javne funkcije radi ostvarivanja privatne koristi"*.

Niti jedno društvo nije imuno na korupciju, postoje samo razlike u obimu njene prisutnosti, pristupima i krajnjim efektima njenog suzbijanja. Zbog velike tamne brojke, korupcija se ne može egzaktno mjeriti pa se često iskazuje kroz različite vidove mjerenja percepcije korupcije.

⁵ Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije - United Nations Convention against Corruption (UNCAC), usvojena dana 31.10.2003. godine od strane Generalne skupštine UN-a, <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>

⁶ <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/39532693.pdf>

⁷ Corruption - European Commission (europa.eu)

⁸ <https://ti-bih.org/pojam/korupcija/>

⁹ <https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2020/02/19/anticorruption-fact-sheet>

<https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/lzvje%C5%A1taj%20o%20Bosni%20i%20Hercegovini%20za%202023.%20-%20BHS%20prijevod%20%28002%29.pdf>

U Izvješčaju Europske komisije o BiH za 2023. godinu se, između ostalog, navodi:

- „Bosna i Hercegovina se nalazi između rane faze i određenog nivoa pripremljenosti u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Nije postignut napredak u ispunjavanju ključnog prioriteta br. 7. iz Mišljenja, te preporuka iz 2022. godine i nalaza iz Izvješćaja stručnjaka o pitanjima vladavine prava. Selektivno i netransparentno postupanje pravosuđa u predmetima korupcije za koje vlada veliki interes javnosti, uz pritiske i zastrašivanja, predstavlja veliki izvor zabrinutosti. Zakonodavstvo na nivou cijele države je neusklađeno. U izvještajnom periodu je bilo podignutih optužnica za korupciju na visokom nivou, ali su zbog operativne neefikasnosti i političkog uplitanja rezultati na sprječavanju i suzbijanju korupcije (uključujući onu na visokom nivou) i dalje zanemarivi. Potrebne su ciljane procjene rizika i posebne mjere za borbu protiv korupcije, posebno u najosjetljivijim sektorima.“
- „...neusklađenost propisa u zemlji te slaba institucionalna saradnja i koordinacija i dalje otežavaju borbu protiv korupcije. Parlament Federacije treba da usvoji zakon o sukobu interesa i djelotvornoj zaštiti prijavitelja korupcije, koji je entitetska vlada usvojila u avgustu 2022. godine. Brčko distrikt treba da nastavi sa naporima na efikasnoj provedbi Zakona o sprečavanju sukoba interesa, usvojenog u martu 2021. godine, i izvrši dalje usklađivanje sa najboljim evropskim praksama. Republika Srpska treba da uskladi svoje zakonodavstvo o sukobu interesa sa međunarodnim standardima. Federacija još uvijek ne primjenjuje pravila o sukobu interesa.“
- Budući da preporuke iz prethodne godine uglavnom nisu provedene, one i dalje važe. U narednoj godini, Bosna i Hercegovina treba:
 - usvojiti Zakon o sprječavanju sukoba interesa u institucijama na državnom nivou, u skladu sa evropskim standardima, te uskladi zakonodavstvo entiteta i Brčko distrikta sa međunarodnim standardima i najboljim evropskim praksama; zaokružiti pravni okvir i ojačati zaštitu osoba koje prijavljuju korupciju;
 - pokazati napredak u postizanju rezultata u sprječavanju i suzbijanju korupcije na visokom nivou; unaprijediti saradnju između policije i tužilaštava;
 - izraditi i usvojiti novu strategiju i akcioni plan za borbu protiv korupcije na državom nivou.“¹⁰

Strategija uzima u obzir preporuke Evropske komisije (u daljnjem tekstu EK) koje se odnose na prevenciju i borbu protiv korupcije date u okviru tijela koja su osnovana u skladu sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih

¹⁰ Izvješčaj Europske komisije o BiH za 2023. godinu, dostupno na <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/Izvj%C5%A1taj%20o%20Bosni%20i%20Hercegovini%20za%202023.%20-%20BHS%20prijevod%20%28002%29.pdf>, pristupljeno dana 18.03.2024. godine

zajednica i njihovih država članica sa jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane¹¹, a naročito u okviru Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost.

Nadalje, u Izvještaju stručnjaka o stanju vladavine prava u Bosni i Hercegovini¹² prepoznato je nekoliko ključnih oblasti u kojima je potrebno poduzeti sistemske korake u pravcu neophodnih unaprjeđenja. Potrebno je prije svega izgraditi povjerenje u sistem pravosuđa kroz jačanje vladavine prava i neophodne sistemske reforme. Posebno je potrebno ojačati integritet pravosuđa, a što posljedično osnažuje garantovana osnovna ljudska prava i slobode. Uz to se navodi i sljedeće:

„...Ista operativna manjkavost se uočava i kad su u pitanju preventivni mehanizmi. Specijalizirana antikoruptivna tijela su razasuta na svim nivoima vlasti, dok je ukupni sistem i dalje duboko fragmentiran i neefikasan... Potrebno je usvojiti zakone o zaštiti prijavitelja korupcije na nivou entiteta FBiH i proširiti obuhvat postojećih zakona na privatni sektor. Postoji i akutna potreba za efikasnijom primjenom zakona u praksi i za stalnim praćenjem njihove djelotvornosti i spremnost da se mijenjaju kada se uoče očigledni nedostaci...“

Ono što se može nedvojbeno uočiti jeste, da je zajednički sadržilac svih prethodnih izvještaja EK odsustvo napretka u oblasti borbe protiv korupcije u BiH.

Važno je naglasiti da je **Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC)** prvi globalni pravno obavezujući međunarodni antikorupcijski instrument.

Izvršni sažetak Izvještaja o implementaciji UNCAC-a u BiH ističe kako je potrebno, između ostalog, *„usvojiti neophodne zakone za uspostavljanje zaštićenih kanala izvještavanja za uzbunjivače na svim nivoima vlasti i upravljanja u svim entitetima, kantonima i općinama u BiH (čl. 8 (4) Izvještaja o implementaciji¹³“*.

Nadalje, ističe i jačanje pravnog okvira i nadzora nad sukobom interesa, uključujući usklađivanje zakonodavstva o sukobu interesa na svim nivoima vlasti, te osiguranje neophodne nezavisnosti i nepristranosti Komisije za odlučivanje o sukobu interesa (član 7(4), 8(5) i 12(2)(e)).

Između ostalog ključno je i poboljšanje praćenja finansiranja političkih partija i finansiranja izbornih kampanja, te usklađivanje i ujednačavanje pravnog okvira o finansiranju političkih partija i izbornih kampanja (član 7. (3)).

¹¹ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane¹¹ ("Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori", br. 10/08, 1/17, 8/17 i 3/24),

¹² Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini od dana 05.12.2019. godine, dostupno na <https://archive.europa.ba/wp-content/uploads/2019/12/Izvje%C5%A1taj-stru%C4%8Dnjaka-o-pitanjima-vladavine-prava-u-BiH.pdf>

¹³ Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the Protection of Persons Who Report Breaches of Union Law, dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>

Prepoznata je i potreba jačanja sistema javnih nabavki i konsolidacija akcija za borbu protiv korupcije u oblasti javnih nabavki kroz obavezno objavljivanje planova javnih nabavki na portalu javnih nabavki (član 9(1)).

Kada je riječ o povratu dobara akcentirano je *“usvajanje neophodnih mjera kako bi se omogućilo oduzimanje za sva krivična djela koja se navode u Konvenciji, te poduzimanje mjera kako bi se omogućilo neposredno izvršenje stranih presuda i naredbi za konfiskaciju na državnom nivou”* (članovi 54. i 55.).

S tim u vezi poručuju da je nužno poduzeti mjere za vraćanje oduzete imovine državi potpisnici koja podnosi zahtjev u slučaju kršenja Konvencije (član 57).¹⁴

Shodno činjenici da je BiH također i članica Konvencije VE o pranju, traganju, oduzimanju i privremenom oduzimanju prihoda stečenih krivičnim djelom i o financiranju terorizma (CETS-198), čiji član 25. predviđa i mogućnost sklapanja sporazuma među državama u cilju međusobne podjele konfiskovane imovine, nastaviti dalje aktivnosti na već započetim pregovorima, na stručnoj razini, sa državama u okruženju, u cilju potpisivanja sporazuma ove vrste i jačanja međunarodne pravne saradnje.

Kako pri primjeni UNCAC, tako i pri primjeni CETS-198 i relevantnih zakonskih propisa u Bosni i Hercegovini, nastaviti jačati sveobuhvatne kapacitete za primjenu kako privremenih mjera osiguranja nad imovinom stečenom krivičnim djelima, od najranijih faza krivičnog postupka, tako i mjera trajnog oduzimanja ove imovine, imajući u vidu da aktuelno zakonodavstvo u BiH ne predviđa bilo kakva ograničenja u smislu krivičnih djela na koja se ove mjere mogu primjenjivati.

Organizacija **Transparency International** na godišnjem nivou rangira zemlje prema Indeksu percepcije korupcije¹⁵.

Prema Indeksu percepcije korupcije Transparency International-a za 2023. godinu, BiH se nalazi na 108. mjestu, od ukupno 180 zemalja, sa ocjenom 35 na ljestvici od 0 do 100. Cilj kojem je neophodno težiti je smanjenje postotka negativne percepcije korupcije, te će značiti da su ukupne zakonodavne i druge mjere iz Strategije imale učinka, te da građani imaju veće povjerenje u institucije.

Prema **World Justice Projektu**, posvećenom vladavini prava u svijetu¹⁶, BiH je ocijenjena na sljedeći način:

¹⁴ <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/ImplementationReviewGroup/ExecutiveSummaries2/V1808645e.pdf>2<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/ImplementationReviewGroup/ExecutiveSummaries2/V1808645e.pdf>, str. 7-8 3

Izvršni sažetak, str. 12, pristupljeno dana 08.03.2024. godine

¹⁵ Indeks percepcije korupcije, dostupno na <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/bih>

¹⁶ Rule of Law iz 2023. godine, dostupno na [WJPIndex2023.pdf \(worldjusticeproject.org\)](https://www.worldjusticeproject.org)

U 2023. godini prema Vladavini prava Indeks World Justice Project Bosna i Hercegovina je pala na 75. mjesto među 142 zemlje, što je najlošiji rezultat od 2015. godine.

Također, Izvještaj osoblja **Međunarodnog monetarnog fonda (MMF)** o konsultacijama sa zvaničnicima BiH o ekonomskom razvoju i politikama, a prema članu IV statuta ove organizacije za 2023. godinu¹⁷, konstatuje sljedeće:

„Jačanje nadzora nad javnim preduzećima i njihovog upravljanja, unaprijeđenje poslovnog okruženja i digitalizacija ekonomije ključni su za ubrzavanje rasta predvođenog privatnim sektorom. Hitne reforme su također potrebne da bi se ojačali naponi u pogledu prevencije i suzbijanja korupcije te provedbe zakona. Potrebno je pojačati napore u smislu pripreme za uvođenje EU mehanizma za granično prilagođavanje emisija ugljika i za prelazak sa uglja na zelenu energiju.“

Prema usvojenom GRECO izvještaju za peti krug usklađenosti BiH¹⁸, posvećenom prevenciji korupcije i promovisanju integriteta u izvršnim nivoima vlasti i agencijama za provođenje zakona, iskazana je zabrinutost i žaljenje zbog nepostojanja usvojenih strateških dokumenata na državnom nivou za prevenciju korupcije i borbu protiv korupcije.

Prema IV Izvještaju o monitoringu provedbe Strategije za borbu protiv korupcije 2015-2019. i Akcionog plana¹⁹ neophodan je veći angažman, stvaranje opće klime transparentnosti i odgovornosti ključnih aktera u odnosu na sve prethodne strategije za borbu protiv korupcije Bosne i Hercegovine.

¹⁷ Izvještaj osoblja Međunarodnog monetarnog fonda o konsultacijama sa zvaničnicima BiH o ekonomskom razvoju i politikama, dostupno na [Front Matter in: IMF Staff Country Reports Volume 2023 Issue 324 \(2023\)](#)

¹⁸ GRECO izvještaj za peti krug usklađenosti BiH, dostupno na <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/bosnia-and-herzegovina>,

¹⁹ IV Izvještaj o monitoringu provedbe Strategije za borbu protiv korupcije 2015-2019. i Akcionog plana, dostupno na <http://www.apik.ba/izvjestaji/izvjestaji-agencije/default.aspx?id=2352&langTag=bs-BA>

SWOT analiza stanja u oblasti borbe protiv korupcije

SNAGE (+)	SLABOSTI (-)
• Postojanje određenog institucionalnog okvira • Postojanje određenog normativnog okvira • Postojanje određenih strateških okvira • Postojanje dobrih praksi u prevenciji i borbi protiv korupcije na razlicitim nivoima vlasti u BiH • Postojanje ljudskih, materijalnih i finansijskih resursa • Postojanje parcijalnih mehanizama koordinacije	• Fragmentiran institucionalni sistem za sprječavanje korupcije • Nedovoljna usklađenost domaćeg zakonodavnog okvira sa međunarodnim standardima • Nedovoljan ukupni/opći normativni i institucionalni okvir • Neadekvatna politika suzbijanja koruptivnih krivičnih djela • Izostanak procjene stvarnih efekata provedbe javnih antikoruptivnih politika • Nedostatak transparentnosti i inkluzivnosti u donošenju odluka • Nepostojanje analiza slučajeva prijava i tipologija koruptivnih krivičnih djela
PRILIKE (+)	PRIJETNJE (-)
• Međunarodni standardi • OCD • Međunarodna podrška • Povlačenje međunarodnih sredstava i tehničke pomoći • Geopolitički kontekst • Dobre prakse • EU integracije • Zainteresovanost javnosti	• Geopolitički kontekst • Pozicioniranje na međunarodnom planu • Usporavanje EU integracija • Izostanak povlačenja međunarodnih sredstava i tehničke pomoći

Na osnovu **procjene stanja** u BiH i SWOT analize detektovanih snaga, slabosti, prijetnji i prilika, dolazimo do sljedećih zaključaka:

Identifikovane slabosti u neefikasnom sistemu javnih institucija u sprječavanju korupcije, kao i nedostatak adekvatnog normativnog i institucionalnog okvira stvaraju pravnu neizvjesnost i narušavanje povjerenja javnosti. Nedostatak transparentnosti i inkluzivnosti u procesu donošenja odluka predstavljaju ključne izazove koje treba prevladati.

Primjena međunarodnih standarda u borbi protiv korupcije može značajno poboljšati poziciju BiH i pomoći njenom razvoju. Međunarodna podrška pruža dodatne resurse i ekspertizu za rješavanje navedenih slabosti kroz usvajanje najboljih praksi. Usporavanje integracija u EU, bosanskohercegovačkom sistemu borbe protiv korupcije onemogućit će pristup fondovima i tehničkoj pomoći, samim tim pojačavaju se prijetnje geopolitičkoj stabilnosti, što uzrokuje loše pozicioniranje BiH na međunarodnoj sceni.

Ključno je kontinuirano analizirati okruženje, aktivno slušati potrebe aktera i promptno reagovati kako bismo iskoristili prilike, smanjili prijetnje, te maksimalno valorizirali naše snage kako bismo ostvarili ciljeve u borbi protiv korupcije i postigli željene rezultate za dobrobit svih građana BiH.

Donošenjem Strategije i provođenjem Akcionog plana bit će ojačan institucionalni okvir, ljudski, materijalni i finansijski resursi, čime bi se osigurali uslovi za razvoj i unaprijeđenje sistema prevencije i borbe protiv korupcije u BiH.

Opći cilj

Strategijom se unaprijeđuje institucionalni i normativni okvir za odlučnu i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva utvrđivanje prioriteta načina zajedničkog djelovanja svih nivoa vlasti u BiH.

S tim u vezi, opći cilj Strategije je:

Smanjenje stvarnog i percipiranog nivoa korupcije, jačanje životnih uslova svih građana, efikasnije upravljanje rizicima korupcije, afirmacija pozitivnih društvenih vrijednosti kao što su integritet, odgovornost i transparentnost, povratak povjerenja građana u institucije vlasti i stvaranje uslova za snažniji privredni razvoj, a sve uz intenzivniju podršku donosilaca odluka i strateških partnera u borbi protiv korupcije.

Strateški ciljevi i programi

Iz ovako formulisano općeg cilja proizlaze sljedeći strateški ciljevi koji se trebaju postići provedbom Strategije, te fokusne strateške oblasti koje sadržavaju ti ciljevi:

Strateški cilj 1.

Ojačati sistem prevencije i koordinacijskih mehanizama

Uzimajući u obzir ranija iskustva u provedbi prethodnih strategija i akcionih planova, sistem prevencije i koordinacije borbe protiv korupcije, postavljen je kao polazni prioritet ove Strategije oko kojeg se dalje razrađuju strateški programi i konkretne provedbene aktivnosti.

Efikasna prevencija korupcije podrazumijeva unaprijeđenje pravnog okvira, vraćanje povjerenja u institucije i podizanje i jačanje javne svijesti cjelokupnog društva razvojem senzibiliteta na štetne posljedice korupcije, jačanje integriteta i odgovornosti, te osnaživanje otpornosti ukupne javnosti na participaciju u koruptivnim aktivnostima.

Najčešća slabost u pogledu borbe protiv korupcije ogleda se u naporima da se poduzmu aktivnosti protiv učesnika u korupciji, nakon što je koruptivna aktivnost već urađena i napravila štetu.

Stoga je naglasak u strateškom cilju 1. na programima koji se odnose na jačanje normativnog i institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije, jačanju sistema

integriteta kako u javnom tako i u privatnom sektoru u BiH, odgovorno upravljanje javnim finansijama, te efikasno upravljanje sukobom interesa. On također obuhvaća aktivnosti koje se odnose na unaprjeđenje uslova za participaciju cjelokupnog društva kroz jačanje transparentnosti u javnoj upravi BiH, uspostavu i unaprjeđenje digitalnih antikorupcijskih alata, javne antikorupcijske kampanje i projekte, i opće i specifične antikorupcijske edukacije.

Programi obuhvaćene strateškim ciljem 1. su:

- 1.1. *Jačanje kapaciteta institucija*
- 1.2. *Efikasno upravljanje sukobom interesa*
- 1.3. *Etično poslovanje u privatnom sektoru*
- 1.4. *Odgovorno upravljanje javnim finansijama*
- 1.5. *Participacija društva*
- 1.6. *Antikorupcijska edukacija*

Strateški program 1.1. Jačanje kapaciteta institucija

U kontekstu poboljšanja normativnog okvira, a sa ciljem efikasnije borbe protiv korupcije, ovaj strateški program će osigurati pokretanje niza inicijativa za usvajanje ali i izmjene i dopune zakona kao što su: Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Zakon o zaštiti lica koje prijavljuju korupciju u institucijama BiH, Zakon o transparentnosti vlasništva nad medijima, Zakon o oduzimanju i upravljanju imovinom, Zakon o finansiranju političkih stranaka u BiH, Izborni zakon BiH i drugih.

Sa ciljem unaprjeđenja normativnog okvira za efikasno sprječavanje korupcije neophodno je razviti i unaprijediti pravni okvir za jasno pozicioniranje Agencije i tijela, te osiguranje njihove potpune operativne, kadrovske i finansijske nezavisnosti u sistemu javnih institucija na odgovarajućem nivou vlasti. U ovim procesima potrebno je naglasak staviti kako u pravcu ispunjavanja međunarodnih preporuka i standarda relevantnih za specifične oblasti, tako i za osiguranje ujednačenosti rješenja sadržanim u antikorupcijskom zakonodavstvu u BiH.

Uvažavajući dosadašnje iskustvo u primjeni Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH uočeni su u primjeni određeni pravni nedostaci, koji se odnose na mehanizme zaštite prijavitelja korupcije, statusna pitanja tih lica, te pitanja otklanjanja štetnih radnji.

Također, imajući u vidu i EU Direktivu (EU) 2019/1937 Evropskog Parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2019. godine posvećene zaštiti lica koja prijavljuju povrede prava Unije,

Bosna i Hercegovina je na svom EU integracijskom putu u obavezi uvažiti istu i unaprijediti svoje zakonodavstvo u ovoj oblasti.

U periodu od 2014. godine tj. od stupanja na snagu ovog Zakona, pa zaključno sa današnjim danom zaprimljeno je ukupno 34 zahtjeva za dodjelu statusa zaštićenih prijavitelja korupcije u institucijama BiH. Od ovog broja u 11 slučajeva je dodijeljen status zaštićenog prijavitelja korupcije. Obzirom na navedene statističke pokazatelje, evidentna je potreba za unapređenjem normativnog okvira za efikasniju zaštitu lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH.

Od posebnog značaja je i integritet u pravosuđu. To prepoznaje i EU, koja traži određene promjene u nekoliko zakona, a posebno Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću i njihovu implementaciju, kako bi se osigurao najveći mogući integritet u svim dijelovima pravosuđa. Posljednjim izmjenama Zakona o VSTV-u u značajnoj mjeri je došlo do unaprijeđenja u ovoj oblasti. Za očekivati je da ovo i sva naredna unaprijeđenja dovedu do povećanog povjerenja građana i do uspostave pravosuđa kao nezavisnog i objektivnog sistema u službi svih.

Stoga je krajnji cilj ovog strateškog programa sistemsko usklađivanje antikorupcijskog zakonodavstva na teritoriji BiH u skladu sa standardima EU i ostalim relevantnim međunarodnim obavezama i preporukama.

Strateški program 1.2. Efikasno upravljanje sukobom interesa

Efikasno upravljanje sukobom interesa predstavlja značajan segment u prevenciji korupcije. Stoga je donošenje i primjena zakona o sprječavanju sukoba interesa na svim razinama vlasti u BiH važan preventivni mehanizam u borbi protiv korupcije.

Postojeći zakonski okvir u oblasti sprječavanja sukoba interesa u BiH trenutno je uređen je na slijedeći način:

- Parlamentarna skupština BiH (u daljnjem tekstu PS BiH) je dana 08.03.2024. godine, po hitnom postupku, usvojila novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa u institucijama na nivou BiH.²⁰ Danom primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine.²¹
- U Republici Srpskoj je od 2008. godine u primjeni Zakon o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske²², a u 2023.godini donesen je i

²⁰ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama na nivou Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 18/24)

²¹ Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08, 18/12, 87/13 i 41/16)

²² Zakon o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.73/08)

Zakon o dopuni Zakona o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske.²³

- Tokom 2008. godine donesen je Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji BiH²⁴, ali se isti ne primjenjuje od 2013. godine. Imajući u vidu da se u Federaciji BiH postojeći Zakon o sukobu interesa ne primjenjuje od 2013. godine, pojedini kantoni u Federaciji BiH su počeli donositi svoje zakone kako bi uredili ovu oblast. Tako je Kanton Sarajevo normativno regulisao sukob interesa u okviru Zakona o prevenciji i suzbijanju korupcije u KS²⁵, dok je u formi Nacrta identično zakonsko rješenje inicirano i u Unsko sanskom kantonu.
- Na teritoriji Brčko distrikta BiH od marta 2021. godine na snazi je novi Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH.²⁶

Grupa zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO)²⁷, u svojim izvještajima preporučila je usklađivanje zakona o sukobu interesa na cijelom teritoriju BiH uz pooštavanje sistema sankcija. Pored usklađivanja zakonske regulative, potrebno je uspostaviti kapacitete za praćenje sukoba interesa na nivoima vlasti u BiH, gdje oni ne postoje, te ojačati kapacitete tamo gdje su već osnovana tijela za praćenje sukoba interesa.

GRECO između ostalog preporučuje: „(i) objedinjavanje važećih zahtjeva za objavu finansijskih podataka u jedan jedinstveni obrazac za prijavu, (ii) uvođenje obaveze prijavljivanja imovine bliskih rođaka te dostavljanje ažuriranih informacija u slučaju značajnije promjene podataka o kojima se treba izvještavati tokom mandata, i (iii) osiguravanje da se finansijski podaci objavljuju i da im se može lahko pristupiti, uz uvažavanje privatnosti i sigurnosti parlamentarnih zastupnika te njihovih bliskih rođaka, koji podliježu obavezi prijavljivanja.“ Nadalje, GRECO je ocijenio „x. da se sistem za upravljanje sukobima interesa osoba sa najvišim izvršnim funkcijama revidira i ojača tako što će se (i) osigurati da izjave o interesima osoba sa najvišim izvršnim funkcijama budu predmet redovnih suštinskih provjera, uz razmjerne sankcije u slučaju kršenja, uključujući lažno prijavljivanje ili neprijavljivanje; (ii) donošenje odluka u vezi sa sukobom interesa dostupnim javnosti; i (iii) uvođenje zahtjeva ad hoc objelodanjivanja u pogledu lica koja obavljaju najviše izvršne funkcije u situacijama sukoba interesa kako do njih dođe (stav 108.). Pored toga smatraju da je potrebno „da (i) se razmotri produženje perioda mirovanja za osobe sa najvišim izvršnim funkcijama; (ii) da se prošire pravila nakon prestanka radnog odnosa u odnosu na osobe sa najvišim izvršnim funkcijama kako bi se obuhvatilo zapošljavanje u privatnom sektoru“.

²³ Zakon o dopuni Zakona o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br.90/23)

²⁴ Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj 70/08)

²⁵ Zakona o prevenciji i suzbijanju korupcije u KS („Službene novine Kantona Sarajevo“, br.35/22, 17/22-Ispravka i 52/22-ispravka)

²⁶ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH.²⁶ („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br.4 /21)

²⁷ Drugi privremeni Izvještaj o usklađenosti BiH iz Četvrtog kruga evaluacije GRECO, str.4 <http://msb.gov.ba/dokumenti/strateski/default.aspx?id=23446&langTag=bs-BA>

U tom smislu, ovaj strateški program predviđa niz mjera i aktivnosti koje se odnose na unaprjeđenje zakonodavnih okvira koji regulišu oblast sukoba interesa na svim nivoima vlasti u BiH, uz njihovo neophodno usklađivanje sa preporukama GRECO-a, standardima EU i ostalim relevantnim međunarodnim standardima, te održavanje redovnih obuka iz navedene oblasti za imenovane i izabrane zvaničnike i njihove savjetnike.

Strateški program 1.3. Etično poslovanje u privatnom sektoru

Zbog značajne uloge privatnog sektora u borbi protiv korupcije, ovaj strateški program će uključiti privatni sektor u antikorupcijske napore kroz razvoj sistema i politika usklađenosti (*compliance*) u privatnom sektoru, u cilju smanjenja svih vrsta koruptivnih rizika.

Ne postoje značajnija istraživanja novijeg datuma u BiH koja bi ukazivala na stepen zastupljenosti korupcije unutar privatnog sektora.

U Izvještaju Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC)²⁸ iz 2013. godine predstavljena su određena saznanja o korupciji i njenom utjecaju unutar privatnog sektora. Između ostalog, konstatuje da poslovni predstavnici u BiH navode korupciju kao šestu najznačajniju prepreku poslovanju, nakon visokih poreza, komplikovanih poreznih zakona, političke nestabilnosti, propisa o radu i ograničenog pristupa finansiranju. Kroz analizu je dalje zaključeno da su približno dvije trećine (65,2%) preduzeća ostvarila najmanje jedan kontakt sa javnim službenikom tokom 12 mjeseci koji su prethodili istraživanju. Isto tako, istaknuto je da je stopa prisutnosti podmićivanja među preduzećima koja su imala doticaja sa javnim službenicima u tom periodu bila 10,4%.

Korupcija predstavlja jednu od najznačajnijih prepreka za nesmetano poslovanje, te uništava poslovni imidž kompanija što negativno utječe na tržište, posebno kada se govori o privlačenju stranih investitora i kompanija da ulažu u privredni razvoj BiH.

Potrebno je posebnu pažnju posvetiti promociji dobrih praksi i antikorupcijskog standarda ISO 37001 (Antibribery Management System) koji podrazumijeva analizu i procjenu stepena rizika podmićivanja kompanije u zavisnosti od veličine i strukture.

Kao rezultat istraživanja nivoa zadovoljstva među stranim investitorima u BiH periodično se objavljuje Poslovni Barometar²⁹, koji sadrži podatke dobivene anketiranjem članica Vijeća stranih investitora (VSI) u BiH.

²⁸ Izvještaj Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal „Poslovanje, korupcija i kriminal u BiH: Utjecaj mita i kriminala na privatna preduzeća“, 2013. godina, dostupno na https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Prevod_izvjestaja_BHS_fina_za_stampu_ispravljeno.pdf

²⁹ <https://fic.ba/en/business-barometer/>

Navedene ankete među članicama VSI provode se u cilju dobijanja boljeg uvida o stanju poslovnog okruženja u BiH, prepreka sa kojima se suočavaju investitori, kao i njihove planove za reinvestiranje, nova zapošljavanja i kreiranje više poslovnih prilika u BiH, a daju i pregled rizika koji bi u budućnosti mogli imati najveći uticaj na njihovo uspješno poslovanje.

Prema podacima iz posljednjeg Poslovnog barometra objavljenog u 8. mjesecu 2021. godine, kao glavni rizici koji utječu na investiranje istaknuti su politička nestabilnost (94%), te odmah na drugom mjestu korupcija i kriminal (81%), a na trećem mjestu je nedostatak vladavine prava (64%).

Sve navedeno upućuje da je neophodno aktivno uključivanje privatnog sektora u kreiranje i provođenje antikorupcijskih politika u svim segmentima poslovanja.

Strateški program 1.4. Odgovorno upravljanje javnim finansijama

Javne finansije su naročito podložno i izazovno područje za sve pojavne oblike korupcije. Stoga se odgovorno upravljanje javnim finansijama može smatrati jednom od značajnijih antikoruptivnih politika.

Odgovorno upravljanje javnim finansijama ogleda se u istrajnom i konzistentnom mjerenju efektivnosti i efikasnosti javne uprave i njenog stavljanja u službu građana.

Sistem reformi u oblasti javnih finansija i bolja funkcionalnost javne uprave može se postići preuzimanjem pravne stečevine EU, razvojem partnerskih odnosa sa organizacijama civilnog društva, digitalizacijom i jačanjem statističke osnove čime se, između ostalog, bolje koncipiraju razvojne i druge politike u BiH, kao i veća apsorpcija EU fondova.

Praktično, danas sistem finansiranja javne uprave u BiH opterećen je problemima koji su vezani za dosljednu primjenu i implementaciju donesenih pravila i standarda vezanih za finansijsko upravljanje i kontrolu, uključujući i neadekvatan pristup u rukovođenju radnim procesima.

Finansijsko upravljanje i kontrola (FUK) u sebi integrišu brojna područja, kao što su: upravljanje ljudskim resursima, etička pitanja, organizacija, javne nabavke, odnose između povezanih institucija i dr., koja se detaljnije uređuju drugim zakonima i podzakonskim aktima, uputstvima, smjernicama i slično.

Tako da je regulativa koja uređuje finansijsko upravljanje i kontrolu daleko opsežnija od Zakona o finansiranju institucija BiH³⁰, kao osnovnog propisa za finansijsko upravljanje i kontrolu. Za uspostavljanje funkcionalnog sistema finansijskog upravljanja i kontrole odgovoran je rukovodilac institucije.³¹

Od posebnog značaja u javnim finansijama je adekvatno pravno uređenje područja javnih nabavki, koje nosi ogromne rizike za javne finansije. Općepoznato je da države najviše budžetskih sredstava gube baš na tom području, zbog čega je potrebno osigurati efikasno pravno uređenje ove oblasti, uključujući i implementaciju novousvojenih pravnih normi na način koji će minimizirati mogućnosti gubitka kroz sistem javnih nabavki.

Novi strateški okvir za javne nabavke za period 2024 – 2028. donesen je sredinom mjeseca marta 2024. godine, i pretpostavlja da sistem javnih nabavki u BiH bude moderan, transparentan, konkurentan i efikasan, kao i usklađen sa EU pravnim poretkom. Sa aspekta antikorupcijskih politika, kroz ovu strategiju uvode se mjere za jačanje integriteta i borbe protiv korupcije, te općenito osigurava preventivni pristup.

Pravila finansijske kontrole pružaju zaštitu i finansijskih interesa EU od prevara u upravljanju sredstvima EU. U BiH je evidentan prostor za napredak za usklađivanje sa *Direktivom o suzbijanju prevara počinjenih protiv finansijskih interesa EU krivičnopravnim sredstvima*.

U tom smislu BiH treba uspostaviti koordinacijsku službu za suzbijanje prevara (AFCOS) kako bi se olakšala efikasna saradnja i razmjena informacija sa EK.

Promocija i provedba rodni aspekata pri planiranju i izvršenju budžeta (rodno odgovoran budžet) osigurat će ravnopravno i transparentno upravljanje javnim finansijama (rodno odgovorno budžetiranje).

Prilikom planiranja aktivnosti i izrade analiza stanja potrebno je da svaki budžetski korisnik izvrši analizu kako bi se procijenio utjecaj postojećih budžetskih sredstava na zadovoljavanje različitih potreba žena i muškaraca.

Strateški program 1.5. Participacija društva

Pristup informacijama i povećanje transparentnosti su osnovni principi otvorene vlasti, čija provedba jača povjerenje građana u njen rad.

³⁰ Zakon o finansiranju institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22)

³¹ Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama BiH, dostupno na <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=015e9e1b-5afe-42e8-9b2e-b94a353d64c5&lang=hr>

Usluge javne uprave imaju vrijednost ukoliko su isporučene na vrijeme, na efikasan način i tako da su vidljive, jasne i lahko dostupne svim korisnicima.

Društva uspostavljena na poštovanju općih društvenih vrijednosti: slobode, jednakosti, solidarnosti, tolerancije, poštovanja ljudskih prava i zajedničke odgovornosti imaju samoodrživi ekonomski razvoj. Pristup borbi protiv korupcije mora obuhvatati više nivoa: lični, institucionalni, društveni i državni. Svakom građaninu pripadaju prava i obaveze koje proizlaze iz zakona i međunarodnih pravnih normi, a dio tih prava je regulisan i članom 13. UNCAC-a³².

Institucije u BiH bi trebale nastaviti sa provođenjem Standarda proaktivne transparentnosti u okviru Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH, kako bi omogućili građanima, organizacijama civilnog društva, akademskoj zajednici i medijima uključenost u borbu protiv korupcije i ostvarili saradnju sa njima.

Rodno specifične manifestacije korupcije - U realizaciji planiranih aktivnosti, treba voditi računa o podizanju svijesti i znanja o rodno specifičnim manifestacijama korupcije. Korupcija ugrožava osnovne vrijednosti demokratskog društva, vladavinu prava i poštovanje ljudskih prava, a jedan od ključnih stubova na kojima počiva demokratsko društvo predstavlja ravnopravnost spolova. Potrebno je afirmisati važnost uključivanja principa ravnopravnosti spolova i rodne perspektive u aktivnosti namijenjene prevenciji i borbi protiv korupcije.

Sva tijela nadležna za provedbu Strategije i Akcionog plana su u obavezi izraditi i implementirati program mjera i aktivnosti koji će obuhvatiti integraciju principa ravnopravnosti spolova i nediskriminacije u zakonske, podzakonske akte i druge dokumente, korištenje rodno osjetljivog jezika, razvrstavanje statističkih podataka prema spolu, izradu analiza o rodno specifičnim manifestacijama korupcije (gender analiza), provedbu redovnih edukacijskih programa o ravnopravnosti spolova i rodnim aspektima korupcije u saradnji sa institucionalnim gender mehanizmima u BiH, međunarodnim organizacijama, nevladinim sektorom i drugim partnerskim institucijama i organizacijama, provedbu promotivnih aktivnosti, informacijskih kampanja i kampanja za podizanje svijesti i znanja o rodno determinirajućim pojavnim oblicima korupcije, njezinim uzrocima, utjecaju i posljedicama na različite društvene kategorije, sa fokusom na rizične grupe u specifičnim područjima.

Digitalizacija - Analizom stanja digitalnih alata za antikoruptivne aktivnosti u BiH ustanovljeno je da ne postoje jednoobrazne aplikacije koje koriste tijela za sprječavanje korupcije. Međutim, u pogledu digitalizacije antikorupcije i razvoja IT alata, Kanton Sarajevo se ističe kao primjer dobre prakse zahvaljujući platformi AnticorruptiKS, multimodalnom analitičkom softveru. Ova platforma omogućuje

³² Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije - United Nations Convention against Corruption (UNCAC), usvojena dana 31.10.2003. godine od strane Generalne skupštine UN-a, <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>

upravljanje bazama podataka (registrima), automatizaciju procesa izvještavanja i pretraživanja prema zadanim parametrima te međusobnu komunikaciju baza podataka. Slijedeći primjer KS-a u razvoju IT alata, pojedini nivoi vlasti u Bosni i Hercegovini (BD BiH, TK, ZDK, SBK, USK, BPK) su, u skladu s vlastitim nadležnostima i potrebama, uspostavili određene vrste registara. Ovi registri imaju za cilj olakšati nadzor nad provedbom propisa usmjerenih na prevenciju antikorupcijskih aktivnosti.

Trenutni način prikupljanja podataka i nedovoljna transparentnost tih podataka ne pridonosi ispravnoj slici o nivou korupcije i upravljanja koruptivnim rizicima u BiH. U narednom periodu potrebno je standardizovati podatke koji bi bili primjenjivi na svim nivoima vlasti, kako zbog samog stadija razvoja prevencije korupcije, tako i usljed nedovršenog formiranja profesionalnih struktura zaduženih za prevenciju korupcije i ureda za sukob interesa. Primarne aktivnosti ovog strateškog programa su uspostava registara izabranih dužnosnika, nositelja izvršnih dužnosti, savjetnika, državnih službenika i zaposlenika u institucijama vlasti BiH, registra prijava imovinskog stanja i interesa i uspostavljanje i održavanje digitalnih alata za izradu analiza i statističkih podataka o svim oblicima koruptivnog ponašanja kao i on-line alata tijela za sprječavanje korupcije i Agencije, što bi ubrzalo mnoge aktivnosti, pojednostavilo borbu protiv korupcije i podiglo svijest građana.

Transparentnost - Shodno članu 10. UNCAC-a³³ potrebno je poduzeti potrebne mjere kako bi se povećala njihova transparentnost, što uključuje omogućavanje uvida šire javnosti u organizaciju, funkcionisanje i postupke donošenja odluka, pojednostavljivanje postupaka pristupa tijelima nadležnim za odlučivanje, te objavljivanje informacija. Principi člana 10. UNCAC-a se baziraju na principima proaktivne transparentnosti koja podrazumijeva praksu javnih institucija da učine dostupnim informacije od javnog značaja koje se nalaze u njihovom posjedu. Primarne aktivnosti u okviru ovog strateškog programa čine dosljedna provedba Zakona o slobodi pristupa informacijama sa posebnim fokusom na dostavljanje traženih informacija i primjena standarda proaktivne transparentnosti, harmonizacija propisa sa međunarodnim standardima i propisima u BiH, unaprjeđenje transparentnosti u dodjeljivanju i trošenju javnih sredstava, te javno objavljivanje predviđenih registara kako bi se informacije učinile dostupne različitim zainteresovanim javnostima.

Integritet - Društvene vrijednosti zasnovane na integritetu su od presudnog značaja za odbranu građanskih sloboda i osiguranje odgovornosti. Javne kampanje su poseban oblik komunikacije sa različitim javnostima koje imaju za cilj da utječu na izmjenju stavova ciljanih kategorija javnosti i mobiliziranje javne podrške u antikorupcijskim naporima. Uspješno provođenje jačanja javne svijesti o štetnosti

³³ Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije - United Nations Convention against Corruption (UNCAC), usvojena dana 31.10.2003. godine od strane Generalne skupštine UN-a, <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>

korupcije i izmjene mentalnih obrazaca podrazumijeva pripremu i provođenje antikorupcijskih kampanja usmjerenih prema različitim zainteresovanim javnostima.

Da bi se unaprijedilo okruženje za djelovanje civilnog društva generalno, a pogotovu na polju borbe protiv korupcije, treba osigurati pretpostavke za institucionalno postupanje sa ciljem osiguravanja sloboda izražavanja i medijskog prostora.

Strateški program 1.6. Antikorupcijska edukacija

Edukacije imaju fundamentalnu ulogu u prevenciji korupcije. Uloga edukacija u prevenciji korupcije odnosi se na promjenu mentaliteta. U smislu promjene mentaliteta razumijevamo uspješnost tako da pojedinci ne žele koristiti koruptivne prečice koje podrazumijevaju kršenje i nepoštovanje zakonskih normi u cilju ostvarivanja uspjeha. Zadatak edukacije je kreirati odnos netolerancije prema korupciji. U skladu sa članom 13. UNCAC³⁴ konvencije, fokus edukacije je na prevenciji same aktivnosti. Stoga antikorupcijske edukacije treba da utječu na razumijevanje koruptivnih aktivnosti i kreiraju odnos netolerancije prema korupciji.

Ovaj Strateški program, u skladu sa GRECO³⁵ preporukama ii i ix, predviđa razvoj i provođenje općih i specifičnih edukacijskih programa kojima su obuhvaćeni: predstavnici zakonodavnih tijela, lica sa najvišim izvršnim funkcijama, predstavnici institucija u BiH, predstavnici tijela za sprječavanje korupcije, suci i tužioci³⁶, predstavnici privatnog sektora, javni službenici, djeca i mladi, te druge različite kategorije ciljanih javnosti.

Deklaracija usvojena na posebnoj sjednici Generalne skupštine protiv korupcije u julu 2021. godine stavlja antikorupcijsku edukaciju u srž sveobuhvatnog i multidisciplinarnog pristupa za promovisanje transparentnosti, odgovornosti, integriteta i kulture odbacivanja korupcije kao osnovu za prevenciju i borbu protiv korupcije.

Planiraju se poduzeti koraci u cilju pokretanja GRACE inicijative (UNODC Globalni resurs za antikorupcijsko obrazovanje i osnaživanje mladih) u BiH za jačanje uloge mladih i obrazovanja u sprječavanju i suzbijanju korupcije i gradnje kulture

³⁴ Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije - United Nations Convention against Corruption (UNCAC), usvojena dana 31.10.2003. godine od strane Generalne skupštine UN-a, <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>

³⁵ GRECO je preporučio dalje pojašnjavanje internih mehanizama radi promovisanja i provođenja kodeksa ponašanja za parlamentarne zastupnike, i time zaštititi integritet unutar zakonodavstva, uključujući (i) usklađene smjernice, savjetovanje i obuku koji se odnose na etičke odredbe i odredbe vezane za integritet i sprječavanje korupcije, kao i (ii) razvoj efikasnih mehanizama nadgledanja i provedbe za ta ključna pitanja; GRECO je preporučio znatno jačanje i dalje razvijanje povjerljivog savjetovanja i namjenske praktične obuke o pitanjima etike i integriteta za sudije i tužioce GRECO (coe.int)

³⁶ <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/Izvje%C5%A1taj%20o%20Bosni%20i%20Hercegovini%20za%202023.%20%20-%20BHS%20prijevod%20%28002%29.pdf>

netolerancije na korupciju kroz formalne i neformalne obrazovne programe koji su usmjereni ka izgradnji antikorupcijskih vrijednosti, znanja i vještina. GRACE inicijativa podrazumijeva i uključivanje i konsultacije sa prosvjetnim radnicima, međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, ali je primarno usmjerena na djecu i mlade kroz različite kampanje, forume, dijaloge, obuke, jačanje institucionalnih kapaciteta obrazovnih ustanova, unaprjeđenje neformalnog sektora obrazovanja u oblasti antikorupcije, te širenje edukativnog materijala koji su podrška u obrazovanju.

Povećanjem znanja i svijesti o korupciji svih zainteresovanih javnosti za njeno sprječavanje, uzrocima, modalitetima i štetnim uticajima povećavaju se šanse za smanjenje korupcije u društvu i uvećanje broja zainteresovanih javnosti za borbu protiv korupcije.

Strateški cilj 2.

Jačanje mehanizama otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela i procesuiranja počinitelaca

Ovaj strateški cilj proizlazi iz odredbi krivičnih i krivično-procesnih zakona važećih na području BiH, uvažavajući njenu ustavnopravnu strukturu.

Koruptivna krivična djela su ona djela koja počinioči čine umišljajno sa ciljem pribavljanja protivpravne koristi. U procjeni rizika od pranja novca koruptivna krivična djela su ocijenjena kao visokorizična, te postoji obaveza suočiti se i obračunati sa korupcijom, kako preventivnim tako i represivnim metodama.

Intencija ovog strateškog cilja jeste da se u represivnom kontekstu obezbijede sve neophodne pretpostavke i uslovi u cilju blagovremenog, efikasnog i zakonitog otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela i procesuiranja počinitelaca.

Također, nepobitno je da se korupcija u današnje vrijeme odvija u svim oblastima društvenog, privrednog i političkog djelovanja. Ni jedna oblast nije imuna na ovu negativnu pojavu, što zahtijeva adekvatnu stručnu osposobljenost i specijaliziranost nadležnih subjekata. Preventivno djelovanje se prije svega odnosi na otklanjanje ili reduciranje uzročnih faktora, koji neposredno ili posredno dovode do nastanka različitih fenomenoloških oblika koruptivnih krivičnih djela.

Prema podacima VSTV-a o procesuiranju krivičnih djela u vezi sa korupcijom, broj pravosnažnih presuda iznosi 1.436, koje su donijeli sudovi u BiH u zadnjih pet godina: Sud BiH 37, Sud FBiH 1.058, Sud RS 286, Sud BD 55. Oblici koruptivnog ponašanja koji su najviše zastupljeni na sva četiri nivoa pravosuđa u sudskim postupcima pred bh. pravosuđem su: davanje dara i drugih oblika koristi, primanje dara i drugih oblika

koristi, zloupotreba položaja ili ovlaštenja, pronevjera u službi, nesavjestan rad u službi, primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem, te prijevara u službi.

Iako već postoje mnoge statistike o sprječavanju i borbi protiv koruptivnih krivičnih djela, slučajevi visoke korupcije na svim područjima zaslužuju posebnu pažnju, jer je od efektivnosti organa gonjenja i sudova na ovoj tački itekako zavisao nivo povjerenja građana u protikorupcijske mjere države: bez konkretnih rezultata na tom području, povjerenja neće biti – ni u sistem gonjenja i pravosuđa, ni u sistem borbe protiv korupcije generalno.

Zbog toga usmjerenim analizama rada svih nadležnih institucija po tom pitanju treba ustanoviti, da li i koliko su te institucije uspješne u sprječavanju i borbi protiv korupcije, pogotovo visoke kao jednog od najopasnijih oblika korupcije, da bi se mogli poduzeti dalji koraci za povećanje efektivnosti u toj borbi.

Programi obuhvaćeni strateškim ciljem 2. su:

- 2.1. *Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela*
- 2.2. *Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela*
- 2.3. *Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom*

Strateški program 2.1. Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela

Jačanje kapaciteta agencija za provođenje zakona i pravosudnih institucija stvara neophodne pretpostavke za efikasnu borbu protiv svih pojava oblika korupcije.

Procesuiranjem počinitelja stvaraju se pretpostavke za jačanje cjelokupnog pravnog sistema kroz zaštitu društva od činjenja krivičnih djela preventivnim uticajem na druge da poštuju pravni sistem, i ne čine krivična djela, do toga da se građanstvu šalje poruka „da se kriminal ne isplati“.

Pored represivne komponente, sveobuhvatno se preventivno djeluje kako na samog počinioca tako i na potencijalne počinioce, te vraća povjerenje javnosti u pravni sistem.

Otkrivanje i dokazivanje ovih krivičnih djela je po svojoj prirodi, fenomenološkim oblicima ispoljavanja, načinu izvršenja i drugim specifičnostima izuzetno kompleksno i zahtjevno na planu zadovoljenja restriktivnih zakonskih uslova i standarda dokazivanja.

Kompleksnost otkrivanja i dokazivanja ovih krivičnih djela i rasprostranjenost korupcije zahtijevaju od svih nivoa vlasti poseban angažman i unaprjeđenje u cilju dosljedne i efikasne borbe protiv korupcije, posebno imajući u vidu da se uglavnom koruptivne aktivnosti odvijaju bez svjedoka, čime je znatno otežano prikupljanje dokaza.

Stoga je vrlo bitno da se pored jačanja kadrovskih i materijalno-tehničkih kapaciteta policijskih i drugih tijela za borbu protiv korupcije, kontinuirano provode obuke u oblasti otkrivanja i dokazivanja koruptivnih djela sa posebnim akcentom na primjenu posebnih istražnih radnji, unaprijede postupanja po revizorskim izvještajima i sistem izvještavanja za efikasno praćenje učinka u istragama koruptivnih krivičnih djela.

Strateški program 2.2. Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela

Imajući u vidu da kompleksnost otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela te rasprostranjenost korupcije zahtijeva sveobuhvatan odgovor od svih nivoa vlasti, potrebno je unaprijediti operativnu saradnju svih relevantnih aktera na planu dosljedne i efikasne borbe protiv korupcije.

To podrazumijeva unaprjeđenje razmjene informacija i podataka, blagovremeno izvještavanje, te unaprjeđenje operativne saradnje kroz formiranje zajedničkih istražnih timova za rad na složenijim predmetima.

Strateški program 2.3. Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom

Finansijske istrage kao efikasno sredstvo u borbi protiv korupcije se provode u cilju otkrivanja, utvrđivanja i oduzimanja nezakonito stečene imovine izvršenim krivičnim djelom. Stoga je vrlo bitno educirati državne, policijske, porezne službenike, te službenike i nosioce pravosudnih funkcija u sprovođenju finansijskih istraga, kao i unaprijediti propise kojima će se regulisati uslovi za njihovo sprovođenje.

Imperativ u okviru postupaka za oduzimanje protupravno stečene imovinske koristi je očuvanje vrijednosti privremeno ili trajno oduzete imovine uz obavezu poštivanja principa "pažnje dobrog domaćina".

Oduzimanjem protupravno stečene imovine i njena ponovna društvena upotreba u zajednici jača kulturu zakonitosti, pravednosti i jednakosti, pomaže u izgradnji otpornosti zajednice i društva na korupciju, te se poboljšava povjerenje građanja u sistem pravosuđa i vlasti.

U cilju realizacije navedenog potrebno je akcenat staviti na unaprjeđenje mehanizama upravljanja oduzetom imovinom.

Strateški cilj 3.

Jačanje međuinstitucionalne, regionalne i međunarodne saradnje

Bosna i Hercegovina se potpisivanjem konvencija iz oblasti antikorupcije obavezala na međunarodnu saradnju u svakom aspektu borbe protiv korupcije, uključujući prevenciju, istragu, procesuiranje počinitelja, kao i zamrzavanje, zapljenu i konfiskaciju imovinske koristi ostvarene djelom korupcije³⁷.

Međunarodne preporuke iz domena antikorupcije su od velikog značaja za BiH posebno iz razloga što njihova implementacija pomaže u borbi protiv korupcije, ali i u izgradnji ugleda zemlje na međunarodnom nivou. Mnoge međunarodne organizacije, finansijske institucije i donatori postavljaju uslove u vezi sa borbom protiv korupcije prilikom pružanja finansijske podrške ili razvojne pomoći. Implementacija antikorupcijskih preporuka može otvoriti vrata za dodatna sredstva i podršku. Također, ove preporuke često naglašavaju jačanje vladavine prava, što je ključni element u borbi protiv korupcije. Implementacija istih može dovesti do poboljšanja pravnog sistema, efikasnijeg sudstva i jačanja institucija koje se bore protiv korupcije.

Dosadašnji skroman stepen implementacije međunarodnih preporuka i standarda u zakonodavnim okvirima prouzrokovao je visok nivo reputacijskih rizika po BiH, zbog čega je značajno usporen i procese EU integracija.

U akcionom planu predviđene su pojedinačne mjere i aktivnosti koje na sistematski način, uz jasnu distribuciju obaveza i odgovornosti za provedbu, ispunjavaju ključne međunarodne preporuke i jačaju međunarodnu saradnju u oblasti sprječavanja korupcije.

Programi obuhvaćene strateškim ciljem 3. su:

- 3.1. *Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta za sprečavanje korupcije*
- 3.2. *Regionalna i međunarodna saradnja*
- 3.3. *Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela.*

³⁷ Najznačajniji međunarodni dokumenti u području borbe protiv korupcije, koje je BiH potpisala i ratificirala su:

- Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC)
- Krivično-pravna konvencija Vijeća Evrope o korupciji
- Dodatni protokol Krivično-pravne konvencije o korupciji
- Građansko-pravna konvencija Vijeća Evrope o korupciji
- Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala
- Konvencija Vijeća Evrope o pranju, traganju, privremenoj zapljenu i oduzimanju prihoda stečenoga krivičnim djelom i o finansiranju terorizma

Strateški program 3.1. Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta za sprječavanje korupcije

Međuinstitucionalna saradnja i koordinacija predstavljaju ključne elemente efikasne strategije za borbu protiv korupcije. Fokusirajući se na jačanje saradnje između različitih institucija i tijela u BiH, ovaj strateški program ima za cilj suzbijanje korupcije kroz uspostavu mehanizama i platformi za razmjenu informacija, koordinaciju aktivnosti i zajedničko djelovanje.

Dosadašnji nivo koordinacije borbe protiv korupcije obilježili su ograničeni dometi kako u pogledu poduzimanja zajedničkih sistemskih aktivnosti, tako i u pogledu uspostave institucionalnih kapaciteta zaduženih za prevenciju korupcije u BiH.

Djelomičan rezultat postignut je u usaglašenom strateškom planiranju politika borbe protiv korupcije u BiH i razvoju ključnih elemenata prevencije korupcije kao što je npr. uspostava sistema planova integriteta.

Inicijalno uspostavljeni sistem redovnih koordinacijskih sastanaka između Agencije i tijela za sprječavanje korupcije u BiH, je nakon određenog perioda mirovanja, krajem 2023. godine ponovo vraćen u fokus sistema koordinacije borbe protiv korupcije, a čiji aktivniji nastavak razvoja i saradnje kroz ovaj mehanizam očekuje se u budućem periodu.

Glavni cilj mehanizma za koordinaciju borbe protiv korupcije je osigurati primjerenu raspodjelu obaveza i odgovornosti za efikasno sprječavanje korupcije, uz poštovanje zakonskih nadležnosti Agencije i cjelokupnog sistema za prevenciju korupcije. U osnovi, mehanizam koordinacije i saradnje ima za svrhu osigurati koherentno djelovanje svih učesnika u prevenciji, a u sljedećim fazama i u otkrivanju i procesuiranju korupcije.

Jedna od mjera u ispunjavanju ključnih prioriteta za otvaranje pregovora o pridruživanju Europskoj uniji predviđa *"osiguravanje djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije"*. Uspostavom efikasnog sistema koordinacije postići će se višestruki učinci u borbi protiv korupcije, poboljšat će se međusobno djelovanje i saradnja svih učesnika, te postići bolji rezultati u provedbi strateških antikorupcijskih dokumenata, doprinoseći tako ispunjenju ključnih prioriteta u borbi protiv korupcije na putu BiH prema EU.

S tim u vezi, u okviru ovog Strateškog cilja predviđen je niz sistemskih aktivnosti usmjerenih prije svega na dovršetak uspostave sistema sprečavanja korupcije u BiH. Tu se prije svega misli na nastavak profesionalizacije tijela za sprečavanje korupcije u BiH, tamo gdje ovaj proces nije dovršen, te jačanje komunikacije i saradnje u sistemu javnih institucija, posebno između onih koje imaju antikorupcijske nadležnosti. Jačanje komunikacije i saradnje ogledalo bi se prije svega u zaključivanju memoranduma o

razumijevanju i saradnji kojima bi se definirali forme i oblici saradnje, kao i načini razmjene informacija uz uspostavu informaciono-telekomunikacijske mreže. Navedena platforma osigurala bi dinamiziranje prethodno pomenutih procesa u okviru koordinacije borbe protiv korupcije.

Također, ovaj strateški program obuhvata praćenje, provedbu i evaluaciju strateških antikorupcijskih dokumenata u BiH, kao i provedbu aktivnosti predviđenih pojedinačnim antikorupcijskim projektima i aktivnostima u sklopu integracijskih procesa BiH u EU.

Strateški program 3.2. Regionalna i međunarodna saradnja

Evidentno je da međunarodne preporuke i njihova implementacija iz domena antikorupcije pružaju smjernice za razvoj i implementaciju politika koje su ključne za smanjenje nivoa korupcije u BiH, kao i dinamiziranje procesa EU integracija.

S tim u vezi, a uvažavajući aktuelni trenutak strateškog planiranja antikorupcijskih politika, neophodno je posebno projicirati specifične mjere i aktivnosti usmjerene na provedbu preporuka datih od strane međunarodnih organizacija.

Tako je UNODC, u okviru drugog preglednog kruga revizije implementacije UNCAC-a poseban fokus dao na provedbu preporuka iz domena prevencije korupcije sa fokusom na unaprjeđenje zaštićenog prijavljivanja korupcije i promocije kodeksa ponašanja u institucijama sa javnim ovlaštenjima u BiH, koje su pored UNCAC-a detektovane i u okviru saradnje sa OECD. U okviru provedbe GRECO preporuka, između ostalog, naglasak je stavljen i na uspostavu sistema obuke i procjene rizika od korupcije za najviše izabrane zvaničnike BiH.

Pored navedenog, implementacija preporuka međunarodnih organizacija od značaja za BiH je i učešće u međunarodnim inicijativama iz domena antikorupcije. U tom smislu prepoznata je potreba jačanja reprezentativnosti kontakt tački iz BiH u okviru GlobE mreže, kroz unaprjeđeni sistem izvještavanja i razmjene informacija.

Također, potrebno je poduzimati aktivnosti sa ciljem podizanja vidljivosti BiH u okviru EPAC mreže kroz promociju dobrih iskustava i praksi u prevenciji korupcije u BiH. Kao prva u regionu BiH će tražiti da se V. runda ocjenjivanja OECD Istanbulskog anti-korupcijskog akcionog plana upotrijebi i za analizu situacije u državi, čime bi se objektivno procjenio i cjelokupni sistem za borbu protiv korupcije u zemlji. Navedenim se ostvaruje višedimenzionalan efekat u pravcu jačanja sistema sprječavanja korupcije u BiH, kao i bolja pozicioniranost na globalnom nivou, a kada je u pitanju vidljiva i efikasna borba protiv korupcije.

Strateški program 3.3. Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela

U kontekstu međunarodne saradnje u oblasti istrage koruptivnih krivičnih djela veoma je važno unaprijediti prije svega razmjenu podataka o istragama koje imaju međunarodni i regionalni karakter. U tom smislu potrebno je dalje jačati komunikaciju i saradnju putem definiranih kanala komunikacije INTERPOL-a, EUROPOL-a, SELEC-a, EGMONT-a CARIN, BAMIN, GlobE mreže, EUROJUST, Evropskog javnog tužioca (EPPO), te drugih međunarodnih organizacija.

Svakako, kontekstualno na ovu mjeru se naslanja i učešće u operativnim akcijama međunarodnog i regionalnog karaktera, gdje ovi oblici međunarodne i regionalne saradnje pored veće efikasnosti otkrivanja korupcije osnažuju međunarodni ugled sistema javnih institucija u BiH zaduženih za otkrivanje i procesuiranje korupcije. Neopodno je nastaviti i trendove razmjene najboljih iskustava i praksi, kako bi u kontekstu međunarodne i regionalne saradnje primjenili najefektnije standarde postupanja u otkrivanju i dokazivanju ovako složenih krivičnih djela kakva su koruptivna krivična djela.

MONITORING I EVALUACIJA

Za koordinaciju i nadzor nad provođenjem Strategije i Akcionog plana, te davanje mišljenja i instrukcija o pitanju njihovog provođenja nadležna je Agencija.

Sve institucije BiH donijet će vlastite planove borbe protiv korupcije nakon usvajanja Strategije i Akcionog plana od strane VM BiH. Planovi borbe protiv korupcije institucija BiH sadržavat će standardizirane i specifične mjere koje su definirane kroz Akcioni plan.

Izvještaje o provedbi planova borbe protiv korupcije, institucije BiH će dostavljati Agenciji najkasnije do kraja mjeseca marta naredne godine u odnosu na godinu o kojoj se izvještava. Shodno zakonskim nadležnostima, Agencija će jednom godišnje, a u slučaju potrebe i više puta, podnijeti Izvještaj PS BiH i VM BiH o provođenju Strategije.

Također, biti će uspostavljen sistem uzajamnog izvještavanja između Agencije i tijela za sprječavanje korupcije u BiH u skladu sa potrebama monitoringa Strategije i Akcionog plana uz puno uvažavanje ustavne strukture i nadležnosti svih nivoa vlasti u BiH, a u kontekstu provedbe anitkorupcijskih politika.

Sve aktivnosti iz Akcionog plana, Agencija će analizirati kroz sljedeće indikatore za procjenu napretka: dostupnost, napredak unutar vremenskog roka, napredak u obimu provedbe, kvantitativni indikatori, kvalitet implementacije i relevantnost.

Pored jasnog okvira monitoringa i izvještavanja o stepenu provedbe Strategije i Akcionog plana za njenu provedbu, poseban fokus biti će na evaluaciji realizacije uz uočavanje prednosti i nedostataka u realizovanom pristupu i pojedinim aktivnostima. U identifikaciji strateških pitanja i analizi problema korupcije posebna pažnja posvećena je domaćem normativnom okviru i praksama i iskustvima sa korupcijom, kao i mjerama usmjerenim na njeno suzbijanje.

Shodno nadležnostima, Agencija će vršiti redovan nadzor nad provedbom Strategije i Akcionog plana te sačinjavati godišnje izvještaje o monitoringu provedbe. Kada je u pitanju evaluacija, potrebno je osigurati nezavisnu eksternu evaluaciju kako bi se osigurala potrebna objektivnost u analizi efekata i uspješnosti strateškog dokumenta. Akcionim planom predviđeno je da se eksterna evaluacija vrši dva puta i to u toku trajanja provedbe (srednjoročna evaluacija) i po isteku provedbe (*ex post* evaluacija).

Sistem monitoringa i evaluacije Strategije i Akcionog plana od ključne je važnosti jer pruža blagovremene informacije o stepenu i efektima provedbe, omogućuje ranu identifikaciju eventualnih slabosti u provedbi te služi kao osnova za nadležno postupanje Agencije u kontekstu davanja mišljenja i instrukcija o provedbi³⁸.

Također, navedeni sistem pruža kvalitetnu osnovu za revidiranje Akcionog plana, čime se osigurava kontinuirano poboljšanje efikasnosti provedbe Strategije i Akcionog plana. S tim u vezi, vrlo je važan kvalitet informacija koje će se prikupljati putem monitoringa i evaluacije kako bi se osigurali pouzdani i objektivni izvještaji.

Za realizaciju strateških ciljeva, institucije BiH će koristiti finansijska sredstva planirana u okviru svojih redovnih godišnjih budžeta, kao i međunarodnu projektnu i bilateralnu podršku i pomoć eksternih partnera u provedbi specifičnih aktivnosti.

³⁸ Član 10, tačka b) Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Sl.glasnik BiH“, broj: 103/09,58/13)

**AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE
STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
2024 – 2028.**

STRATEŠKI CILJ 1
OJAČATI SISTEM PREVENCIJE I KOORDINACIJSKIH MEHANIZAMA

Strateški program 1.1. Jačanje kapaciteta institucija				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
1.1.1. Izmijeniti i dopuniti Zakon o APIK-u sa ciljem efikasnog sprječavanja korupcije	Izmijenjen i dopunjen Zakon o APIK- u na način da uključuje ali se ne ograničava na sljedeće: - Unaprijeđen sistem uzajamnog izvještavanja - Unaprijeđeni mehanizmi prevencije korupcije - Ojačani materijalno-tehnički kapaciteti - Osigurana veća operativna, kadrovska i finansijska nezavisnost APIK-a - Ostale promjene po potrebi	Inicijator: APIK/Komisija za izbor i praćenje rada APIK-a Provodilac: VM BiH i PS BiH	I kvartal 2025.	Redovna budžetska sredstva
1.1.2. Izmijeniti i dopuniti Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH u skladu sa preporukama OECD iz 2021. godine i EU direktivom iz 2019. godine	Izmijenjen i dopunjen Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH u skladu sa preporukama OECD i EU direktivom , na način da uključuje ali se ne ograničava na sljedeće: - Uveden institut razumnog vjerovanja - Usklađeni vremenski okviri provedbe - Osigurana pravna pomoć prijaviteljima	Inicijator: APIK Provodilac: VM BiH i PS BIH	II kvartal 2024.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

1.1.3. Dovořiti pravni okvir vezano za zařtitu lica koja prijavljuju korupciju u BiH u skladu sa preporukama OECD iz 2021. godine i EU direktivom iz 2019. godine	- Usvojeni pravni okviri za zařtitu lica koja prijavljuju korupciju u BiH u skladu sa preporukama OECD iz 2021. godine i EU direktivom iz 2019. godine	Inicijator: APIK/TSK/ nadleřna ministarstva na svim nivoima vlasti u BiH Provodioci: Vlade i parlamenti u BiH	II kvartal 2024.	Redovna budęetska sredstva / Donatorska sredstva
1.1.4. Uskladiti normativni okvir za rješavanje sukoba interesa na svim nivoima vlasti u BiH u skladu sa GRECO preporukama, EU standardima, Miřljenjem Venecijanske komisije iz 2021. godine i preporuke iz II ciklusa izvjeřtaja o implementaciji UNCAC-a za BiH	- Usklađeni normativni okviri na svim nivoima vlasti u BiH	Inicijatori: Nadleřna ministarstva pravde/ nadleřne institucije Provodioci: Parlamenti na svim nivoima vlasti u BiH	I kvartal 2025.	Redovna budęetska sredstva
1.1.5. Definirati pravni okvir u oblasti lobiranja u skladu sa GRECO preporukama	- Sprovedeno istraęivanje, sačinjena analiza - Kreirane preporuke za sistemsko uvođenje lobiranja kao legitimne prakse	Inicijatori: APIK/ VTK Provodioci: APIK, OCD, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH	IV kvartal 2027.	Redovna budęetska sredstva / Donatorska sredstva
1.1.6. Izmijeniti i dopuniti Izborni zakon BiH u skladu sa međunarodnim preporukama	Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH ukljućujući ali ne ogranićavajući se na: - Provedene preporuke međunarodne posmatraćke misije OSCE/ODIHR	Inicijator: CIK Provodilac: PS BiH	Kontinuirano	Redovna budęetska sredstva

	- Provedene GRECO preporuke			
1.1.7. Uspostaviti efikasan nadzor i transparentnost prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka i finansijskih izvještaja tokom izbornih kampanja	- Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka BiH	Inicijator/Provodilac: CIK BiH, VM BiH, PS BiH	IV kvartal 2025.	Redovna budžetska sredstva
1.1.8. Normativno urediti oblast organizacije političkih partija u BiH	- Uređen normativni okvir na nivoima vlasti u BiH	Inicijatori/provodioci: Nadležne institucije u BiH	I kvartal 2026.	Redovna budžetska sredstva
1.1.9. Usvojiti na svim nivoima vlasti Zakon o transparentnosti vlasništva nad medijima i kriterije za javno oglašavanje	- Usvojeni zakoni o transparentnosti vlasništva nad medijima na svim nivoima vlasti - Usvojeni kriteriji za javno oglašavanje na svim nivoima vlasti	Inicijatori: RAK, Vijeće za štampu, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, nadležna ministarstva na odgovarajućem novou vlasti Provodioci: VM BiH i PS BiH, zakonodavni organi na ostalim nivoima vlasti	I kvartal 2027.	Redovna budžetska sredstva

1.1.10. Unaprijediti etičke kodekse i druge interne propise za policijske službenike u BiH u skladu sa GRECO preporukama	- Unaprijeđeni etički kodeksi u skladu sa GRECO preporukama - Usklađeni interni propisi u skladu sa GRECO preporukama	Inicijator/provodilac: Policijske agencije	IV kvartal 2027.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.1.11. Usvojiti Zakon o oduzimanju i upravljanju imovinom na državnom nivou	- Usvojen Zakon o oduzimanju i upravljanju imovinom na nivou BiH	Inicijator/provodilac: MP BiH, VM BiH, PS BiH	I kvartal 2025.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.1.12. Uspostaviti ured(e) za povrat imovine koji će biti zaduženi podršku pronalaženju, identifikovanju i oduzimanju imovine stečene krivičnim djelom	- Uspostavljeni ured(i) za povrat imovine	Inicijator/provodilac: Nadležna ministarstva pravde /Nadležne institucije u BiH	I kvartal 2026.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.1.13. Usvojiti novi Zakon o VSTV-u u skladu sa EU standardima	- Usvojen Zakon u skladu sa EU standardima	Inicijator: VSTV/ Ministarstvo pravde BiH Provodilac: PS BiH	IV kvartal 2024.	Redovna bužetska sredstva
1.1.14. Promovisati izgradnju i jačanje institucionalnog integriteta, kroz korištenje različitih alata i instrumenata (uvođenje standarda, samoprocjena, nezavisnih procjena, itd.), kao podrška	- Uvedeni standardi - Izvršena samprocjena	Inicijator APIK Provodioci: APIK, OCD	Kontinuirano	Redovna bužetska sredstva/ Donatorska sredstva

institucionalizaciji upravljanja integritetom u institucijama				
1.1.15. Izrada analiza rizika za pojavu korupcije po sektorima	- Izrađena analiza rizika po sektorima - Objavljena na web stranici APIK-a	Inicijator: APIK Provođioci: APIK, nadležne institucije, OCD	Kontinuirano	Redovna bužetska sredstva/ Donatorska sredstva
Strateški program 1.2. Efikasno upravljanje sukobom interesa				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
1.2.1. Implementirati Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama na nivou BiH	Implementiran Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama na nivou BiH na način da je: - Imenovana Komisija za odlučivanje o sukobu interesa - Osigurana administrativna i finansijska nezavisnost Komisije za odlučivanje o sukobu interesa - Uveden efikasan sistem podnošenja i provjere imovinskih/finansijskih kartona	Inicijatori/provođioci: APIK, VM BiH, Komisija za odlučivanje o sukobu interesa, PS BiH	IV kvartal 2024.	Redovna/kapitalna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.2.2. Uspostaviti saradnju svih nadležnih tijela u cilju uspostave efikasnog mehanizma kontrole imovinskih/finansijskih obrazaca	- Uspostavljena saradnja - Omogućena provjera tačnosti podataka navedenih u imovinskim/finansijskim obrascima	Inicijatori/provođioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa i sve institucije sa javnim ovlaštenjima u BiH	Kontinuirano	Redovna/kapitalna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva

1.2.3. Kreirati i unaprijediti funkcionalna softverska rješenja tijela za provedbu zakona o sukobu interesa u BiH	Kreirana i unaprijeđena funkcionalna softverska rješenja	Incijatori/provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.2.4. Javno objaviti podatke iz izjava o imovinskom stanju	Podaci javno objavljeni	Incijatori/provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.2.5. Učiniti javno dostupnim registar primljenih poklona	Registar javno dostupan	Incijatori/provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.2.6. Izraditi metodologiju/smjernice za upravljanje sukobom interesa državnih službenika	Izrađena metodologija/smjernice za upravljanje sukobom interesa državnih službenika	Incijatori: APIK/ADS-ovi na svim nivoima vlasti u BiH Provodilac: ADS-ovi na svim nivoima vlasti u BiH i sve institucije u BiH	I kvartal 2027.	Redovna budžetska sredstva

**Strateški program 1.3.
Etično poslovanje u privatnom sektoru**

AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
1.3.1. Realizovati obuku poslovnog sektora o integritetu, uključujući kodekse poslovne etike	- Obuka realizovana u poslovnim subjektima iz privatnog i iz javnog sektora (javna preduzeća) - Obuka provedena na nivou uprava poslovnih subjekata	Inicijatori/ Provođioci: VTK BiH, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH, APIK, TSK	IV kvartal 2024.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.3.2. Razviti sisteme i politike usklađenosti (Compliance program) u privatnom sektoru (pravni rizici, rizici sankcija i reputacijski rizici)	- Izvršene obuke za Compliance program po oblicima rizika - Obuka višeg menadžmenta za borbu protiv korupcije - Imenovani Compliance manageri u poslovnim subjektima	Inicijator/ Provođilac: VTK BiH, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH, APIK, TSK	II kvartal 2025.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.3.3. Realizovati obuku na temu implementacije BAS ISO 37001:2019- <i>Sistem upravljanja za sprječavanje podmićivanja</i> i BAS ISO 37301:2023- <i>Sistem upravljanja usklađenošću</i> i podrška uvođenju standarda i BAS ISO 37000:2021 - <i>Upravljanje organizacijama</i>	- Broj realizovanih obuka na kojima su prezentovani standardi - Broj dodijeljenih certifikata o uvedenim standardima - Formiran fond za podršku za uvođenje standarda u poslovnim subjektima	Provođilac: VTK BiH, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH	IV kvartal 2025.	Članarina/ Donatorska sredstva

Strateški program 1.4.
Odgovorno upravljanje javnim finansijama

AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
1.4.1. Provoditi finansijsko upravljanje i kontrolu (FUK) na sistemski način	Osigurana funkcionalna provedba finansijskog upravljanja i kontrole uključujući, ali ne ograničavajući se na: - Imenovanje koordinatora za FUK - Donošenje Pravilnika o FUK-u - Izrada registara rizika poslovnih procesa - Stalno unapređenje sistema internih kontrola u poslovnim procesima - Donošenje internih akata o prenosu ovlaštenja i odgovornosti u obavljanju poslova - Razdvajanja dužnosti u procesima izvršavanja transakcija - Donošenje internih akata o raščlanjenim postupcima javnih nabavki - Donošenje internih akata kojima je osigurano postojanje revizorskog traga o svim provedenim transakcijama i kontrolama	Sve institucije javnog sektora CHJ MFT BiH Ured za reviziju insitucija BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva

1.4.2. Identificirati i procijeniti stepen rizika od korupcije u ključnim poslovnim procesima koji su najviše podložni korupciji kroz procese javnih nabavki i zapošljavanja	- Identifikovan i procijenjen stepen rizika poslovnih procesa kod javnih nabavki i zapošljavanja u skladu sa smjernicama i preporukama CHJ MFT BiH - Provedena analiza uzroka rizika od korupcije u poslovnim procesima u skladu sa smjernicama i preporukama CHJ MFT BiH - Provedene mjere kojima se utječe na smanjenje stepena rizika od korupcije	Sve institucije javnog sektora CHJ MFT BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
1.4.3. Razvijati svijest rukovodilaca institucija javnog sektora o odgovornosti i ulozi rukovodilaca u procesu donošenja poslovnih odluka kojima se osigurava zakonito trošenje raspoloživih sredstava za realizaciju ciljeva institucije	- Broj edukacija za rukovodioce na svim nivoima upravljanja u institucijama javnog sektora o razumijevanju odgovornosti za pravilno i zakonito poslovanje institucije - Smanjen broj negativnih mišljenja i mišljenja sa rezervom revizorskih institucija - Smanjen broj izdanih preporuka u revizorskim izvještajima	Sve institucije javnog sektora	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
1.4.4. Uspostaviti AFCOS službu i AFCOS Mrežu u funkciji zaštite finansijskih interesa EU i BiH	- Uspostavljena AFCOS služba - Uspostavljena AFCOS mreža	Provodioci: Centralna Banka, Ministarstvo finansija i trezora BiH, BiH, MVP BiH, VM BiH	IV kvartal 2026.	Redovna budžetska sredstva

1.4.5. Definirati jasne kriterije za dodjeljivanje finansijskih sredstava iz budžeta institucija BiH	Sačinjene i javno objavljene Smjernice za primjenu kriterija kod dodjele finansijskih sredstava iz budžeta BiH	Inicijator/Provodioc: APIK	IV kvartal 2024.	Redovna budžetska sredstva
1.4.6. Učiniti dostupnim informacije o dodjeli budžetskih sredstava o iznosu i namjeni sredstava dodjeljenih organizacijama civilnog društva i udruženjima	- Javno dostupni godišnji izvještaji na web stranicama institucija - Broj objavljenih izvještaja	Inicijator: APIK/TSK Provodioci: Institucije koje dodjeljuju finansijska sredstva	Kontinuirano od I kvartala 2025.	Redovna budžetska sredstva
1.4.7. Učiniti dostupnim informacije o dodjeli budžetskih sredstava o iznosu i namjeni sredstava dodjeljenih privrednim subjektima	- Javno dostupni godišnji izvještaji na web stranicama institucija - Broj objavljenih izvještaja	Inicijator: APIK/TSK Provodioci: Institucije koje dodjeljuju finansijska sredstva	Kontinuirano od I kvartala 2025.	Redovna budžetska sredstva
Strateški program 1.5. Participacija društva				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
1.5.1. Analizirati provedbu Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH	- Izvršena analiza godišnjih izvještaja o provedbi ZOSPI od strane: • Institucija BiH, • Žalbenog vijeća Vijeća ministara BiH i • Suda BiH	Inicijator/provodilac: PARCO, Institucija Ombudsmana za ljudska prava BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
1.5.2. Objavljivati informacije o finansiranju medija iz javnih sredstava	- Sačinjeni i objavljeni kriteriji za finansiranje medija iz javnih sredstava	Inicijatori: APIK i TSK Provodioci:	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva

	- Javno dostupne informacije o utrošku javnih sredstava dodijeljenih medijima u BiH - Broj objavljenih izvještaja na web stranicama institucija o finansiranju medija u BiH	RAK i mediji u BiH i institucije koje ih finansiraju		
1.5.3. Razviti, primjeniti i uvezati digitalne antikorupcijske alate	Razvijeni i pušteni u upotrebu online alati: - Aplikacije za izradu planova integriteta - Aplikacije za izradu mišljenja na zakone - Aplikacija za Proaktivni monitoring za provođenje strateških mjera - On-line alati za edukacije - Digitalizovani finansijski/ imovinski obrasci - Uspostavljen registar rizika na korupciju - Javna dostupnost analitičkih podataka sa indicijama koruptivnog ponašanja	Inicijator/Provodilac: APIK/TSK	Kontinuirano od I kvartala 2025.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.5.4. Provoditi antikorupcijske kampanje i projekte	- Broj realizovanih kampanja - Broj provedenih projekata - Broj konferencija - Broj radionica - Broj učesnika	Inicijatori/provodioci: APIK/TSK, OCD	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.5.5. Intenzivirati aktivnosti koje imaju za cilj promovisanje slobode izražavanja i medijskog prostora	- Praćenje primjene standarda i novinarske etike od strane Udruženja novinara BiH	RAK, udruženja novinara	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva /

	- Osigurana zaštita novinara koji izvještavaju o korupciji			Donatorska sredstva
Strateški program 1.6. Antikorupcijska edukacija				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
1.6.1. Provoditi edukacije iz oblasti antikorupcije za imenovana i izabrana lica i njihove savjetnike	- Broj provedenih edukacija - Broj učesnika na edukacijama	Inicijatori/provodioci: APIK i TSK	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.6.2. Provoditi edukacije iz oblasti antikorupcije za zaposlene u javnom sektoru	- Broj provedenih edukacija - Broj učesnika na edukacijama	Inicijatori/provodioci: APIK i TSK	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.6.3. Provoditi edukacije iz oblasti integriteta i antikorupcije za djecu i omladinu (vrtići, osnovne i srednje škole i fakulteti)	- Uvedeni programi edukacije - Realizovani programi edukacije	Inicijatori/provodioci: APIK i ministarstva obrazovanja na svim nivoima vlasti u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.6.4. Osigurati redovnu edukaciju i stručno usavršavanje na temu pravosudne etike i integriteta, te <i>acquisa</i> EU i drugog relevantnog međunarodnog prava i standarda	- Broj održanih edukacija - Broj učesnika na edukacijama	Inicijatori/provodioci: CEST RS i CEST F BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
1.6.5. Provoditi edukacijse projekte u skladu sa ciljevima GRACE inicijative usmjerenih na gradnju antikorupcijskih vrijednosti kod djece i mladih	- Broj provedenih pilot-projekata (broj škola/nastavnih programa)	Inicijatori/Provodioci APIK Nadležna ministarstva	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva /

	koji su implementirani unutar pilot projekta) - Broj uspostavljenih formalnih programa/odnosa sa obrazovnim institucijama u sklopu antikorupcijskog obrazovanja (MoU, uvedeni curriculumi isl) - Broj održanih radionica	obrazovanja na svim nivoima vlasti u BiH		Donatorska sredstva
--	--	--	--	---------------------

STRATEŠKI CILJ 2
JACANJE MEHANIZAMA OTKRIVANJA I DOKAZIVANJA KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DJELA I PROCESUIRANJA POČINILACA

Strateški program 2.1. Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
2.1.1. Jačati kadrovske kapacitete kroz optimizaciju postojećih kadrova, prijem novih kadrova i donošenje adekvatnih propisa	- Broj popunjenih radnih mjesta/ Stepen popunjenosti - Broj donesenih, izmijenjenih i dopunjenih propisa	Inicijatori: Pravosudna, policijska i druga tijela u BiH Provodioci: VM BiH/Vlade i parlamenti u BiH	IV kvartal 2028./ Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
2.1.2. Provoditi obuke u oblasti otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela sa akcentom na primjenu posebnih istražnih	Broj obuka i broj službenika koji su pohađali obuke	Inicijatori/provodioci: Pravosudna, policijska i druga tijela u BiH	IV kvartal 2028./ Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva /

radnji, te obuke u otkrivanju i dokazivanju težih povreda službene dužnosti u vezi sa koruptivnim radnjama				Donatorska sredstva
2.1.3. Unaprijediti postupanja po revizorskim izvještajima	Broj pokrenutih istraga/optužnica/presuda po revizorskim izvještajima	Inicijatori/provodioci: Pravosudna, policijska, revizorska i druga tijela u BiH	IV kvartal 2028. / Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
2.1.4 Unaprijediti materijalno - tehničke uslove jedinica za istragu koruptivnih krivičnih djela i jedinica za profesionalne standarde	Nabavljena materijalno-tehnička oprema u skladu sa potrebama	Inicijatori: Pravosudna, policijska i druga tijela u BiH Provodioci: VM BiH/Vlade i parlamenti u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
2.1.5. Unaprijediti sistem izvještavanja za efikasno praćenje učinka u istragama koruptivnih krivičnih djela od prijema krivične prijave do okončanja krivičnog postupka i težih povreda službene dužnosti u vezi sa koruptivnim radnjama	Efikan sistem izvještavanja po: - Broj zaprimljenih prijava (osnovane/neosnovane) - Broj podnesenih izvještaja o izvršenom krivičnom djelu/broj obustavljenih istraga, - Broj provedenih internih postupaka i broj osnovanih prijava u vezi sa korupcijom - Broj optužnica (potvrđenih i odbačenih) - Broj podnesenih zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka u vezi sa korupcijom	Inicijatori/provodioci: Policijske, pravosudne i druge institucije u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

	- Broj presuda (prvostepenih i drugostepenih) - Broj oglašanih odgovornih službenika za teže povrede službene dužnosti u vezi sa korupcijom			
2.1.6. Analizirati sudske presude u predmetima korupcije	- Broj analiza sudskih presuda u predmetima korupcije - Javno dostupne analize	Inicijatori/provodioci: Policijske, pravosudne i druge institucije u BiH, OCD	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
2.1.7. Uspostaviti Odjel za provođenje postupaka po izvještajima u VSTV BiH	Uspostavljen funkcionalan Odjel za provođenje postupaka po izvještajima	Inicijator/provodilac: VSTV BiH /VM BiH	IV kvartal 2024.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
2.1.8. Sačiniti usmjerene analize rezultata rada svih nadležnih institucija po pitanju visoke korupcije	Sačinjena usmjerena analiza najmanje jednom godišnje koja uključuje: - Broj preventivnih mjera po pitanju visoke korupcije - Broj pokrenutih istraga - Broj optužnica - Broj presuda	Inicijator/ Provodilac: APIK	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

Strateški program 2.2.
Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela

AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
2.2.1. Unaprijediti razmjene informacija između policijskih, poreznih, pravosudnih i drugih institucija u BiH	- Broj slučajeva u kojima je realizovana saradnja - Broj razmijenjenih informacija	Inicijatori/provodioci: Policijske, tužilačke, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
2.2.2. Unaprijediti operativnu saradnju policijskih agencija sa tužilaštvima i drugim institucijama	- Broj formiranih zajedničkih timova i provedenih aktivnosti (operativnih akcija) - Broj održanih radnih sastanaka - Broj sačinjenih izvještaja o postupanju	Inicijatori/provodioci: Policijske, pravosudne porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva

Strateški program 2.3.
Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom

AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
2.3.1. Unaprijediti finansijske istrage	- Broj provedenih finansijskih istraga - Broj donesenih privremenih mjera osiguranja imovinske koristi - Broj donesenih presuda o trajnom oduzimanju	Inicijatori/Provodioci: Policijske, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH, agencije za upravljanje oduzetom imovinom	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

	nezakonito stečene imovine krivičnim djelom			
2.3.2. Educirati državne, policijske, porezne službenike, te službenike i nosioce pravosudnih funkcija	- Broj održanih edukacija - Broj učesnika na edukacijama	Inicijatori: Policijske, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH, agencije za upravljanje oduzetom imovinom Provodioci: CEST FBiH, CEST RS, agencije za upravljanje oduzetom imovinom	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
2.3.3. Unaprijediti propise kojima će se regulisati svi aspekti za provođenje finansijskih istraga	Unaprijeđeni propisi za provođenje finansijskih istraga	Inicijatori: Policijske, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH, agencije za upravljanje oduzetom imovinom Provodioci: VM BiH, vlade i parlamenti na svim nivoima vlasti u BiH	IV kvartal 2026.	Redovna budžetska sredstva
2.3.4. Unaprijediti mehanizam upravljanja oduzetom imovinom	- Unaprijeđen normativni okvir - Uspostavljene i unaprijeđene elektronske baze podataka oduzete i dodijeljene imovine - Ponovna društvena upotreba oduzete imovine (vrijednost i vrsta oduzete imovine)	Inicijatori/Provodioci: Agencije za upravljanje oduzetom imovinom i druge nadležne institucije	IV kvartal 2027.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

STRATEŠKI CILJ 3
JAČANJE MEĐUINSTITUCIONALNE, REGIONALNE I MEĐUNARODNE SARADNJE

Strateški program 3.1. Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta za sprječavanje korupcije				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
3.1.1. Dovořiti proces uspostave i operacionalizacije profesionalnih tijela za sprječavanje korupcije u BiH	- Broj profesionaliziranih tijela - Obezbijeđeni materijalno-tehnički i kadrovski resursi	Inicijator: APIK Provodioci: Vlade na svim nivoima vlasti u BiH	IV kvartal 2024.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
3.1.2. Uspostaviti institucionalnu saradnju između nadležnih institucija sa ciljem efikasnog sprečavanja korupcije	- Broj identificiranih institucija sa antikorupcijskim ovlaštenjima - Definisani oblici saradnje i zaključeni memorandumi	Inicijatori: APIK i TSK Provodioci: Institucije sa antikorupcijskim nadležnostima	IV kvartal 2028.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
3.1.3. Usvojiti planove borbe protiv korupcije u institucijama BiH u skladu sa Strategijom i Akcionim planom	- Razvijene Smjernice za izradu planova borbe protiv korupcije - Broj datih mišljenja APIK-a - Broj usvojenih planova borbe protiv korupcije - Redovno godišnje izvještavanje i objavljivanje podataka o provođenju planova borbe protiv korupcije	Inicijator: APIK Provodioci: APIK i institucije BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
3.1.4. Usvojiti planove integriteta u institucijama BiH u skladu sa Strategijom i Akcionim planom	- Izmijenjene Smjernice za izradu planova integriteta - Broj datih mišljenja APIK-a	Inicijator: APIK	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva /

	- Broj usvojenih planova integriteta - Redovno godišnje izvještavanje i objavljivanje podataka o provođenju planova integriteta	Provodoci: APIK i institucije BiH		Donatorska sredstva
3.1.5. Standardizirati procedure razmjene informacija, izvještavanja i saradnje između tijela za sprječavanje korupcije u BiH i kontakt tačaka u institucijama	- Smjernice kreirane i dostavljene svim institucijama na odgovarajućem nivou vlasti	Inicijator: Agencija Provodoci: Tijela za sprječavanje korupcije u BiH	III Kvartal 2025	Redovna budžetska sredstva
3.1.6. Formirati zajednički tim edukatora	- Formiran zajednički tim edukatora sastavljen od predstavnika tijela za sprječavanje korupcije u BiH - Broj realiziranih obuka	Inicijatori i provodoci: Agencija i tijela za sprječavanje korupcije u BiH	II Kvartal 2026	Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva
3.1.7. Analizirati iskustva i izazove u provedbi strateških antikorupcijskih dokumenata u BiH i na temelju dobrih praksi kreirati standarde ujednačenog strateškog planiranja	- Analiza urađena - Definirani standardi u pogledu strateškog planiranja u oblasti borbe protiv korupcije u BiH - Strateško planiranje razvijeno u skladu sa SIGMA standardima	Inicijatori i provodoci: Agencija i tijela za sprječavanje korupcije u BiH	III Kvartal 2027	Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva
3.1.8. Uraditi monitoring i evaluaciju provedbe Strategije i Akcionog plana	- Izvještaji o monitoringu provedbe Strategije i Akcionog plana u institucijama za svaku godinu javno objavljeni na web stranici Agencije	Inicijatori/provodoci: Agencija TSK, strateški partneri (OCD/međunarodne organizacije,	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

	- Sačinjena eksterna evaluacija Strategije i Akcionog plana po završetku provedbe - Sačinjena srednjoročna evaluacija i po potrebi sačinjeni prijedlozi za adaptaciju Akcionog plana za predstojeći period nakon isteka polovine strateškog perioda	akademska zajednica)		
3.1.9. Uraditi procjenu provođenja Strategije na osnovu monitoringa i sačiniti nacrt nove Strategije	- Sačinjena procjena - Pripremljeno idejno rješenje koncepta i sadržine nove Strategije	Inicijator: APIK Provođioci: APIK, Interresorna radna grupa za izradu nacrtu nove Strategije i Akcionog plana	IV kvartal 2028.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
Strateški program 3.2. Regionalna i međunarodna saradnja				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
3.2.1. Jačati međunarodnu i regionalnu saradnju sa partnerskim agencijama	- Broj zaključenih memoranduma sa partnerskim agencijama - Broj provedenih zajedničkih aktivnosti sa partnerskim agencijama	Inicijator/provodilac: APIK	IV kvartal 2028.	Redovna budžetska sredstva
3.2.2. Uspostaviti kanale komunikacije i procedure izvještavanja u okviru GlobE mreže	- Uspostavljena zajednička procedura izvještavanja i razmjene informacija u vezi sa učešćem u GlobE mreži	Inicijatori/provođioci: APIK, SIPA, FMUP, MUP RS, Policija BD BiH	II kvartal 2025.	Redovna budžetska sredstva

	- Inicirano prema GlobE mreži razvoj platforme za borbu protiv korupcije u kontekstu regionalnih iskustava i praksi sa fokusom na zaštićeno prijavljivanje korupcije			
3.2.3. Promovisati sprječavanje korupcije u BiH kroz EPAC mrežu	- Promovisati dobre prakse sprečavanja korupcije u BiH - Inicirana razmjena iskustava u prevenciji korupcije između članica EPAC mreže i BiH	Inicijator/provodilac: APIK	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
3.2.4. Osnažiti učešće u ACN mreži	- Promovisane dobre prakse sprečavanja korupcije u BiH kroz ACN platformu - Iniciranje tematskih projekata - Prijedlog za dobrovoljno uključivanje BiH u V krug evaluacije Istanbulskog anti-korupcijskog Akcionog plana - Izvršeno ocjenjivanje OECD-a Istanbulskog anti-korupcijskog akcionog plana za BiH	Inicijatori/provodioci: APIK/MIP BiH	III kvartal 2024.	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva
Strateški program 3.3. Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela				
AKTIVNOST	INDIKATOR REALIZACIJE	NADLEŽNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR	RESURSI
3.3.1. Unaprijediti razmjenu podataka s INTERPOL-om, EUROPOL-om i SELEC-om, EGMONT, CARIN, BAMIN, GLOBE, EUROJUST, Evropskog javnog tužioca (EPPO) i drugim međunarodnim organizacijama	Broj realizovanih predmeta u segmentu istrage koruptivnih krivičnih djela	Inicijatori/provodioci: Polijske i druge institucije u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva

3.3.2. Učestvovati u operativnim akcijama INTERPOL-a, EUROPOL-a i SELEC-a, EUROJUST, Evropskog javnog tužioca (EPPO) i nadležnih institucija drugih država	- Broj realizovanih operativnih akcija koje se odnose na istrage koruptivnih krivičnih djela - Broj uspostavljenih zajedničkih istražnih timova	Inicijatori/provodioci: Policijske i druge institucije u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva
3.3.3. Razmjenjivati iskustva i prakse sa međunarodnim partnerskim organizacijama i agencijama	- Broj realizovanih obuka - Broj obučeni službenika	Inicijatori/provodioci: Policijske i druge institucije u BiH	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva / Donatorska sredstva

Pregled broja aktivnosti po strateškim ciljevima i programima

STRATEŠKI CILJ 1	
Ojačati sistem prevencije i koordinacijskih mehanizama	
Oblast	Broj aktivnosti
Strateški program 1.1. Jačanje kapaciteta institucija	15
Strateški program 1.2. Efikasno upravljanje sukobom interesa	6
Strateški program 1.3. Etično poslovanje u privatnom sektoru	3
Strateški program 1.4. Odgovorno upravljanje javnim finansijama	7
Strateški program 1.5. Participacija društva	5
Strateški program 1.6. Antikorupcijska edukacija	5
UKUPNO	41
STRATEŠKI CILJ 2.	
Jačanje mehanizama otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela i procesuiranje počinitelaca	
Strateški program 2.1. Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela	8
Strateški program 2.2. Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela	2
Strateški program 2.3. Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom	4
UKUPNO	14
STRATEŠKI CILJ 3.	
Jačanje međuinstitucionalne, regionalne i međunarodne saradnje	
Strateški program 3.1. Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta za sprječavanje korupcije	9
Strateški program 3.2. Regionalna i međunarodna saradnja	4
Strateški program 3.3. Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela	3
UKUPNO	16
UKUPNO AKTIVNOSTI	71